

# Η ΣΥΝΑΥΛΙΑ

## ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ

ΤΟΥ κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΒΩΚΟΥ

**Η ΘΕΣΙ** ἀπὸ τὴν ὁποία ὁ μαέστρος ἀσκεῖ τὸν ἔλεγχο ἐπὶ τοῦ ὀργανικοῦ συνόλου, εἶναι συνυφασμένη με ποικίλες προϋποθέσεις, πού βρίσκονται μέσα στο ἄθροισμα τῶν ψυχικῶν ιδιοτήτων καὶ τῆς ἐν γένει καλλιτεχνικῆς εὐαισθησίας τοῦ μαέστρου.

Καὶ ὅταν λέμε ψυχικές ιδιότητες καὶ καλλιτεχνική εὐαισθησία, ἐννοοῦμε τὴν ἰκανότητα τοῦ τάδε ἢ δεῖνα ἀρχιμουσικοῦ, ὁ ὁποῖος με ἀφετηρία τὴν διαίσθησί του, καὶ τὴν ἐσωτερική του παρόρμησι, φθάνει στὴν πλήρη ταύτισί του με τοὺς μουσικούς τῆς ὀρχήστρας του.



Τὴν προχθεσινὴ συναυλία τῆς Κρατικῆς Ὄρχηστρας διηύθυνε ὁ Σόλων Μιχαηλίδης. Ὡς σολίστ ἐλαθε μέρος ὁ Ἀχιλλεὺς Κολάσης, ὁ ὁποῖος ἐρμήνευσε τὸ κονσέρτο γιὰ πιάνο καὶ ὀρχήστρα ἀριθ. 2 τοῦ Λιστ.

Ἡ ἀπόδοσι τοῦ ἔργου «Παραλλαγές καὶ φούγκα» τοῦ Μπρίττεν πάνω σ' ἓνα θέμα τοῦ Γώρσελ, ἔδειξε μιὰ συνειδητὴ προσήλωσι τοῦ Σόλωνος Μιχαηλίδη πρὸς τίς τεχνικές καὶ ἡχητικές διαμορφώσεις τῆς παρτιτούρας, καὶ στὶς ρυθμικές μεταλλαγές. Ἡ προσήλωσι αὐτὴ ἢ τόσο ἐμφανῆς ἀλλῶς τε, δὲν μπόρεσε νὰ ἐμποδίσῃ ἀπὸ τοῦ νὰ κἀνῃ τὴν ἐμφάνισί της μιὰ ἑλλειψι συντονισμοῦ, ἂν μὴ στὴν γενικότητα, τουλάχιστον σὲ ἀρκετὰ σημεῖα.



Παραλλήλως ὅμως διαπιστώθηκαν καὶ ἀρμονικές ἡχοχρωματικές διαμορφώσεις, πού ἔδωσαν σ' αὐτές τίς περιπτώσεις κάποιο ἰσχυροποιημένο ἐκφραστικὸ χαρακτήρα.

Δὲν ἦταν μόνο ἡ δεξιοτεχνική ἐννοια, ἀλλὰ καὶ ἡ μουσικότης πού ἐδέσποσαν καὶ στὴν ἐρμηνεία τοῦ κονσέρτου γιὰ πιάνο καὶ ὀρχήστρα ἀριθ. 2, τοῦ Λιστ ἀπὸ τὸν Ἀχιλλεὺς Κολάση.

Ὁ σολίστ διετήρησε μιὰ ἐνιαία γραμμὴ στοὺς καθαρῶς τεχνικούς ἰδιωματισμούς τῆς κλασικότητος, στὶς ρυθμικές μορφοποιήσεις, καὶ στὶς ἡχητικές ἀναπλάσεις τὴν κλιμάκωσι τῶν ἀκκόρων, τῶν ἀρπέζ, τῶν καντάμπιλε στοιχείων, ἢ τῶν ποικίλων πιανιστικῶν εἰκονογραφῆσεων στὰ ἐντυπωσιακὰ σημεῖα με τίς ὀκτάβες στὴν ἐκθεσι τῶν συνδυασμῶν με τὴν ὀρχήστρα.

Ἡ πιανιστικὴ ἐξέλιξι ἦταν ἐνδεικτικὴ τῆς κατοχῆς τοῦ πιανιστικοῦ κειμένου ἀπὸ τὸν Κολάση.

Δὲν παρηκολούθησε τὴν ἐρμηνεία τῆς Συμφωνίας ἀριθ. 5 τοῦ Μέντελσον.

## Σ. Μιχαηλίδης — 'Αχ. Κολάσης

ΤΗΣ κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΛΑΛΑΟΥΝΗ

Συνθέτης και άρχιμουσικός, έμβριθής μουσικολόγος - συγγραφέας, ο κ. Σόλων Μιχαηλίδης είναι μια από τις πιο πολύτιμες προσωπικότητες της ελληνικής μουσικής ζωής, καθώς μάλιστα έχει αφιερώσει τη δράση του στην Συμφωνική Ορχήστρα και το Κρατικό Όδείο Βορ. Ελλάδος, στη Θεσσαλονίκη. Έτσι χαρήκαμε την εμφάνισή του, αυτή τη Δευτέρα στην Κρατική μας Ορχήστρα που διηύθυνε με όλη την πείρα και την γνώση του, αρχίζοντας το πρόγραμμά του με τις «Παραλλαγές» του Άγγλου συνθέτη Μπρίττεν «πάνω σε ένα θέμα του Πέρσελ».

«ΠΡΩΤΗ εκτέλεσις» έγραφε το πρόγραμμα, αλλά νομίζω πως το έργο έχει ξαναπαιχθεί υπό τον παλιό του τίτλο «Όδηγός των νέων στην όρχήστρα» — ίσως από κανένα ξένο συγκρότημα; Δεν έχει σημασία. Πρόκειται για ένα από τα γνώριμα «παιχνίδια» του Μπρίττεν που παίρνει ένα θέμα — όπως και στις άλλες εκείνες «Παραλλαγές σε ένα θέμα» του Φράνκ Μπρίτζ — και σκαρώνει μια σειρά από χαριτωμένα και πρωτότυπα κομματάκια που, στο βάθος δεν πολυέχουν σχέση με το θέμα, «παίζοντας» με τα διάφορα όργανα της ορχήστρας και αναδειχνοτάς τα με πνεύμα και φαντασία. Η λεπτολογημένη έρμηνεία του κ. Μιχαηλίδη με τις λογικά ρυθμισμένες ήχητικότητες ανέδειξε τις ιδέες του συνθέτη προκα-



Άχιλλεύς Κολάσης



Σόλων Μιχαηλίδης

λώντας αδιάπτωτο το ενδιαφέρον των άκροατών. Έτσι ξεσπασαν και τα πρώτα χειροκροτήματα.

ΑΚΟΛΟΥΘΟΥΣΕ το 2ο Κοντσέρτο του Λιστ σε λα μείζ με σολιστ τον πιανίστα Άχιλλέα Κολάση. Είναι ωραιότερο από το πρώτο, αλλά παίζεται σπάνια; λίγοι είναι οι πιανίστες σήμερα που μπορούν να αντιμετωπίσουν τις τεχνικές δυσκολίες, χωρίς να σβήνουν το έσωτερικό περιεχόμενο αυτής της μουσικής. Οι τεχνικές δυσκολίες είναι, στο κάτω της γραφής, ζήτημα εξασκήσεως, ζήτημα δακτύλων και δεν είναι λίγοι εκείνοι που μπορούν να τις ξεπεράσουν. Άλλα το μεγάλο πρόβλημα είναι να τις ξεπερνάς ελεύθερα, φυσικά, δίνοντας τους όμως και την έννοια και τη σημασία τους, τα δάχτυλά σου να γίνονται της ψυχής σου έρμηνευτές. Κι αυτό πετυχαίνει ο Κολάσης. Δεν υπάρχει σ' αυτόν νότα που δεν μιλάει. Τα άστραφτερά του «τραί», τα ιλιγγιώδη του «γκλισσάντι», οι σπινθηροβόλες «τρίλλιες» του, όλα είναι σε άμεση έπαφή με το μουσικό περιεχόμενο, το πιάνο ζωντανεύει κάτω από τα δάχτυλα του λαμπρού αυτού καλλιτέχνη, τραγουδάει, μιλάει, διηγείται, ξεσπάει σε θεελλώδικες έντάσεις για να ξαναπέσει σε άπαλους ψιθύρους, όπως στο άνυπέρβλητο εκείνο τραγούδι ανάμεσα στο πιάνο και το βιολοντσέλλο (Χ. Γαρουφαλιάς). Και η όρχήστρα, που ο ρόλος της είναι σημαντικός, υπό τον κ. Μιχαηλίδη, δεν ύστέρησε σε έκφραση και το μεγαλούργημα του Λιστ ύψώθηκε σ' όλο του το μεγαλείο. Τα χειροκροτήματα για τον Άχιλλέα Κολάση και τον Σόλωνα Μιχαηλίδη δεν είχαν τελειωμό. Το δυστύχημα για τον Κολάση είναι το ότι είναι Έλληνας. Και για τους Έλληνες μουσικούς δεν ενδιαφέρεται κανένας...

ΚΟΡΩΝΙΔΑ της συναυλίας η Πέμπτη Συμφωνία του Μέντελσον, ή έπονομαζομένη «Συμφωνία της Μεταρρυθμίσεως» από το χορικό του Λουθήρου «Τείχος ισχυρό είναι ο Θεός μας» που ο Μέντελσον παρεμβάλλει στο τέταρτο μέρος της Συμφωνίας. Ο μάεστρος Μιχαηλίδης έδωσε μια έξαισια έρμηνεία, πετυχαίνοντας ωραίες ήχητικότητες, τονίζοντας τον θρησκευτικό χαρακτήρα του έργου — πόσο έκφραστικά έδωσε την περίφημη μελωδία του Λουθηριανού «Άμην» που ξαναβρίσκουμε στον «Πάρσιφαλ» και με πόση έσωτερικότητα την θαυμάσια εκείνη μελωδία του «Άντάντε». Παράλληλα με την εγκάρδια έκφραση, στον μάεστρο Μιχαηλίδη κυριαρχεί και η σκέψη, ή λογική — όλα είναι σοφά μελετημένα, ύπερβολές δεν υπάρχουν, ή αρχιτεκτονική γραμμή είναι σταθερή και οι ρυθμικές έναλλαγές ύποταγμένες στις προθέσεις του συνθέτη που έτσι γίνεται ο τέλειος έρμηνευτής του. Το τελικό «άλλέγκρο» με τη ζωντάνεια του απέσπασε θεελλώδικα χειροκροτήματα.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΛΑΛΑΟΥΝΗ

# Η ΚΡΑΤΙΚΗ ΜΕ ΤΟ Σ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗ

(ΑΧ. ΚΟΛΑΣΗ — Λ. ΠΕΝΑΡΙΟ — ΦΙΛΑΡΜΟΝΙΚΗ ΔΗΜΟΥ)

ΤΗΣ Κ. ΛΙΛΥ ΑΛΕΚΟΥ ΔΡΑΚΟΥ

◆ ΕΙΠΑΝ ΚΑΠΟΤΕ, ότι ο Μέντελσον — που την «5η Συμφωνία» του άκούσαμε στην 10η συναυλία της Κρατικής Όρχηστρας, με άρχιμουσικό τόν Σ. Μιχαηλίδη — «παίζει όρχήστρα», όπως άλλοι παίζουν πιάνο ή βιολί. Ή ένορχήστρωσις του έχει, πραγματικά, μιá σπάνια διαφάνεια και πληρότητα.

◆ Ο ΜΕΝΤΕΛΣΟΝ έπίστευε ότι ή ύλη, που άφησαν οι κλασσικοί, δέν είχε άκόμη όλότελα έκμεταλλευθή και δέν προσπαθούσε καν να βαδίζη καινούργιους δρόμους. Ή «προσκόλλησις» του στην πατροπαράδοτη μορφή ήταν, λοιπόν, θεληματική. Να έφταιγε αυτή μερικώς για την κάποια περιφρόνησι, που έδειξαν πολλοί μεταγενέστεροι για τó έργο του; Θεωρούσαν — ειδικά τίς Συμφωνίες του — «λείες», χωρίς βάθος, και τίς χαρακτηρίζαν σαν ευχάριστες κομπολογίες. Και χρειάστηκε πολύς καιρός, για να καταλάβουν οι μεταγενέστεροι του Μέντελσον πόση ζωντανή δύναμι και άέρινη χάρη, πόσο «αίώνιο» ρομαντισμό της Φύσεως και φώς, πόση σιγουριά της μορφής έχουν τá έργα του.

◆ Η 5η ΣΥΜΦΩΝΙΑ, της «Μεταρρυθμίσεως», που έκτελέσθηκε πρό ήμερών με άρκετή άνεσι, άνήκει σ' εκείνα τá έργα, που είναι υπεύθυνα για την «κακή φήμη» του Γερμανού μουσουργού. Άλλά, μήπως την συμπάθουσε ό ίδιος; Την θεωρούσε, μάλιστα, σαν έργασία, που θά ήθελα να μη την κάνω. Δέν θά την εκδώσω ποτέ», έγραψε. (Πραγματικά, ή Συμφωνία έξεδόθη μόνο μετά τόν θάνατό του). Καί, ίσως, να είναι ή άξία της μόνο τó ότι χρησιμοποιεί δύο μουσικά μοτίβα του Λούθηρου (τò δεύτερο, τò «Άμήν» της σαξονικής λειτουργίας, τò βρίσκουμε επίσης στον «Παρσιφάλ» του Βάγκνερ), που τονίζουν τόν θρησκευτικό χαρακτήρα του έργου.

◆ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ, άκρίβεια και σιγουριά χαρακτηρίζαν την έργασία του άρχιμουσικού, που της έλειπε, ωστόσο, ή πνοή της δημιουργικής έρμηνείας. Έτσι, κύλησαν οι άποδόσεις χωρίς «έκπλήξεις», στον ήρεμο δρόμο της όμαλότητας, τόσο στην Συμφωνία του Μέντελσον, όσο και στις «Παραλλαγές πάνω σ' ένα θέμα του Πέρσελ» του σύγχρονου Άγγλου συνθέτη Μπ. Μπρίττεν, που έκτελέστηκε για πρώτη φορά. Παραλλαγές, που έχουν πολύ λίγη σχέση με τόν Πέρσελ και πολύ μεγάλη με τόν... Μπρίττεν. Τò σπιρτόζο, γεμάτο χιούμορ αυτό έργο, με τίς πρωτότυπες φράσεις και την άνάλαφη γραφή του, άπεδόθη, άλλωστε με τò παιχνιδιάρικο ύφος, που τού ταιριάζει.

◆ ΜΕ ΣΟΛΙΣΤ τόν Άχιλλέα Κολάση, έκτελέστηκε, στην ίδια συναυλία, τò «2ο Κοντσέρτο για πιάνο» του Λίστ. Βαθειά έπηρεασμένος από τόν «δαιμονικό βιολιστή» Παγκανίνι, ό Λίστ δημιούργησε για τò δικό του μουσικό όργανο — ήταν από παιδί περίφημος πιανίστας — μιá νέα τεχνική και έκφραστική γλώσσα, που θέτει δύσκολα προβλήματα στον έρμηνευτή. Προβλήματα, που τά έλυσε, με μεγάλη εύχέρεια, ό Άχ. Κολάσης, γοητεύοντας τόν άκροατή του με την άπαλότητα του «τουςέ» και με την τεχνική του μαεστρία. Ό Άχ. Κολάσης είναι ένας πιανίστας, που θέτει την τέχνη του άπόλυτα στην ύπηρεσία του μουσουργού, που έρμηνεύει — πράγμα όχι και τόσο συνηθισμένο στους καλλιτέχνες «κλάσεως», σαν αυτόν.

◆ ΑΝ ΚΑΙ ΡΥΘΜΙΚΑ, σε καλή συνοχή με τόν σολίστ, ήταν ή όρχήστρα, στην άρχή πιδό δυναμική, λιγώτερα λυρική από τò πιάνο, με συνέπεια να ήχη αυτό κάπως αδύνατο και άνέκφραστο. Όραιοτάτη, ωστόσο, ή «συνομιλία» του πιάνου με τò πρώτο βιολοντσέλλο του Χρ. Γαρουφαλιά στις σελίδες, που δίνουν στο έργο τόν χαρακτήρα ενός διπλού κοντσέρτου.

◆ ΑΠΟ ΤΙΣ ΥΠΟΛΟΙΠΕΣ πρόσφατες μουσικές εκδηλώσεις αναφέρουμε, ειδικά, τò ρεσιτάλ του Άμερικανού πιανίστα Λ. Πενάριο (θέατρο «Γκλόρια - Κ.Γ. Α.»), μ' ένα πρόγραμμα, που περιελάμβανε έργα Μπετόβεν, Ντεμπυσσύ, Μπράμς, Ραχμάνινοφ και Προκόφιεφ. Πρόκειται για ένα καλλιτέχνη με άπόλυτη σιγουριά, με εύρύτατες γνώσεις και με σπάνιο μπρίο. Παρ' όλες τίς ικανότητές του αυτές, οι έρμηνείες του δέν ίκανοποιούν άπόλυτα, και γιατί ό άξιοζήλευτα άπαλός ήχος του δέν έχει και τò απαιτούμενο βάθος, και γιατί ή άναδημιουργία του σταματάει κάπου στην έγκεφαλική έπεξεργασία, χωρίς να προχωρή στις πνευματικές σφαίρες του κειμένου.

ΛΙΛΥ ΑΛΕΚΟΥ ΔΡΑΚΟΥ

# Ἡ μουσικὴ ἐβδομάς

Τοῦ συνεργάτου μας  
κ. ἸΩ. ΓΙΑΝΝΟΥΛΗ

**Α**Ν ΚΑΙ ἔδειχνε ἔλλειψι καλῶν δοκιμῶν καὶ καλῆς μελέτης, τὸ πρόγραμμα τῆς τελευταίας συμφωνικῆς - ὑπὸ τὸν κ. Σὸλ. Μιχαηλίδη, ἐν τούτοις, χάρι στὴν προσπάθεια τοῦ ἀρχιμουσικοῦ καὶ τὴν φιλότιμη διάθεσι τῶν μουσικῶν μας, σὲ πλατεῖες γραμμῆς ἢ ἐκτελέσεις τοῦ προγράμματος μπορεῖ νὰ θεωρηθῆ μάλλον φροντισμένη καὶ ἱκανοποιητικὴ, τόσον τεχνικά, ὅσον καὶ ἐκφραστικά.

**Ο**Ι «παραλλαγές ἐπὶ θέματος τοῦ Τούρσελ» τοῦ Μπρίττεν, ἔργο μὲ τὸ ὁποῖον ἀρχισε τὴν συναυλίαν ὁ ἀρχιμουσικός, δὲν εἶναι ἄλλο ἀπὸ τὸ ἔργο: «Ὁδηγὸς τῶν Νέων γιὰ τὴν ὀρχήστρα» ποῦ ἀκούσαμε στὰ «Φεστιβάλ Ἀθηνῶν» πρὶν ἀπὸ δυὸ χρόνια, ἀπὸ ξένη ὀρχήστρα καὶ ποῦ ὁ κ. Καφαντάρης ἔχει ἐκτελέσει κατ' ἐπανάληψι. Κατὰ τὴν ἐκτέλεσι τοῦ ἔργου, διαπιστώθηκε ἀνωμαλία στὸ συντονισμό καὶ στὴν μουσικὴ πληρότητα τῆς σελίδος τοῦ Μπρίττεν.

Ἀκολουθοῦσε τὸ «Δεύτερο Κοντσέρτο γιὰ πιάνο καὶ ὀρχήστρα» σὲ Λά μείζ. τοῦ Λίστ. ὠραιότερο, κατὰ τὴν γνώμη μου, ἀπὸ τὸ πασίγνωστο «πρῶτο», ποῦ ἐρμήνευσε, εἰδικῶς μετακληθεὶς, ὁ σημειῶνων περίφημη καρριέρα, στὸ ἐξωτερικό, Ἕλληνας πιανίστας Ἀχιλλεὺς Κολάσης. Ὁ λαμπρὸς καλλιτέχνης ὑπερνίκησε ὅλες τὶς δεξιολογικὰς καὶ ἐκφραστικὰς δυσκολίας τοῦ ἔργου καὶ μᾶς χάρισε ὅλον τὸν πλοῦτο τῶν θεμάτων, τῶν μοιρασμένων μεταξὺ πιάνου καὶ ὀρχήστρας, μὲ βαθειὰ ρομαντικὴ πνοή. Ἦταν ἓνα ἐμπνευσμένο παίξιμο καὶ μιὰ ἀποκαλυπτικὴ ἐρμηνεία. Στὴν ἐπιτυχία συνέτεινε καὶ ὁ κ. Μιχαηλίδης σὰν ἄξιος σφραγισμένος.

Τὸ δεύτερο μέρος περιλάμβανε τὴν «Πέμπτη Συμφωνία» (τῆς μεταρρυθμίσεως) τοῦ Μέντελσον, ἔργο μὲ τὸ ὁποῖον ἐκδηλώνει τὸν θρησκευτικὸ μυστικισμό του ὁ Ἀμβουργέζος ἀρχιτέκτων τῶν ἡχῶν Ὁ κ. Μιχαηλίδης μὲ σταθερότητα ἀνέπτυξε τὸν ἐπιβλητικὸ ὕμνο: «Κραταῖον Φρούριον εἶναι ἡ Πίστι μας», τὸ γνωστὸν χορικό τοῦ Λούθηρου, καὶ μὲ φροντισμένη ἀντίληψι ἐρμήνευσε τὸ ὅλο ἔργο καταχειροκροτηθεὶς.

★

Τὸ ἐθνικὸ μας μελόδραμα, χάρι στὴν φιλότιμη ἀντίληψι καὶ ἐργατικότητά τοῦ ὅλου μουσικοτεχνικοῦ δυναμικοῦ του, κάτω ἀπὸ τὸ βλέμμα τοῦ... Βούδδα— τοῦ ἀνήσυχου, ἀεικίνητου καὶ πρώτου δουλευτῆ τοῦ λυρικοῦ μας Ἰδρύματος, Γεν. Διευθυντοῦ τοῦ κ. Α. Παρίδη — ἔκανε ἀκόμη μιὰ, ἀπίθανα ὠραία παρουσία, μὲ τὴν παρουσιάσει τῆς, γεμάτης ἀπὸ περιπέτειες, ἀπὸ κωμικὰς καταστάσεις καὶ δραματικότητά ὀπερέττας τοῦ Ἑβραϊοαυστριακοῦ συνθέτη Πάουλ Ἀμπραμ, τὴν περασμένη Τετάρτη, στὰ «Ὀλύμπια».

Τὸ δρασερὸ αὐτὸ ἔργο — ἓνα ἐρωτικὸ ἐπεισόδιο μεταξὺ τοῦ Οὐγγαρέζου, λοχαγοῦ τῶν Οὐσάρων, Στέφαν Κολτάϊ (Ν. Γρηγορόπουλος) τῆς διαζευγμένης γυναίκας του Βικτωρίας, (Ἀγ. Λαλαοῦνη) καὶ ἤδη γυναίκας τοῦ Ἀμερικανοῦ Πρεσβευτοῦ στὴ Μόσχα Τζῶν Γκανλάϊτ (Γεώρ. Τεζάκης)— ἔχει ἀπὸ δραματικὰ καὶ σπαρταριστὰ κωμικὰ ἐπεισόδια, ποῦ ἡ θεατρικώτατη πλοκὴ του, ἡ χαρούμενη μουσικὴ του καὶ ἡ θαυμάσια ρυθμικὴ μετάφρασι τοῦ κορυφαίου μας Δημήτρη Γιαννουκάκη ἐνδιαφέρει τὸ σύγχρονο θεατοσκρατήριον, χαρίζει τρεῖς ὥρες ξεγνοιασιάς καὶ δημιουργεῖ ψυχικὴν εὐφορίαν καὶ ἓνα κεφάλαιον βράδου.

Ἡ ἐκπλήξι τῆς βραδυᾶς ἦταν ἡ ἐμφάνισι τῆς ὠραιότητος μεγάλης κυρίας τῆς ὀπερέττας κ. Ἀγγέλας Λαλαοῦνη (Τσιλιδάκου) ἡ ὁποία κατέβη καὶ ἐγοπήτευσε μὲ τὴν πλήρη φωνητικὴ καὶ θεατρικὴ τῆς πληρότητα. Ὑστερὰ ὁ Ν. Γρηγορόπουλος, ἄφογος, ἀκριβής, ἀνέδειξε τὸν ρόλο του μὲ τὸ ὠραῖον τραγοῦδι καὶ τὴν πρόζαν του. Ὁ Διον. Θάνος, ἡ ἀρτινάτσα Γιάντσι, κράτησε περίφημα τὸν ρόλο του μὲ τὰ πλούσια μουσικὰ καὶ θεατρικὰ προσόντα του. (Οἱ δυὸ τελευταῖοι, μαζὶ μὲ τὸν Τ. Παπαναστασίου (Κοζάκος — Ἰερεὺς) δίνουν τὴν πρώτη σκηνὴ τοῦ ἔργου κατὰ τρόπο ἀπίθανον δραματικόν). Λαμπρότατοι, περίφημοι οἱ Γεώρ. Τεζάκης καὶ Μ. Καζαντζής (κόμισ Φέρρυ, ἀδελφὸς τῆς Βικτωρίας). Πάρα πολὺ καλοὶ, ἡ Ν. Δημητριάδου (Λιά Σάν) Μ. Εὐαγγέλου (Ρίκετ, καμαριέρα) ὁ ἔξοχος πάντα Τ. Δουκάκος (Δήμαρχος) καὶ ὁ πιστικώτατος Τάσος Μαραγκίδης (Γραμματεὺς τῆς Πρεσβείας). Ὁ κ. Γριμάνης μᾶς ἔδωκε καὶ πάλι καταυγαστικὰ ἀπὸ φαντασία καὶ ζωντανούς μοντέρνους ρυθμούς χορογραφικὰ ταμπλώ ποῦ ἐκέντησαν, κυριολεκτικὰ, ἡ ἡχοὶ τῆς ὀρχήστρας ὑπὸ τὴν ὠραιότητι Ἀννα Μπλικάκη, ὁ περίφημος Ἀττίλα Σουλβέστερ, μάσιος Κ. Παπανικολάου, ἡ Κοψοχειλὴ, ἡ Καλαϊτζή καὶ τὸ ρυθμικώτατον καὶ ἐκφραστικόν κόντε μπλαλέ. Ἡ ὀρχήστρα τοῦ κ. Β. Πφέφφερ, κράτησε θαυμαστὰ τὸ μουσικὸ μέρος τοῦ ἔργου.

Ι. Σ. Γ.

## ΣΟΛΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

### — ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΚΟΛΑΣΗΣ

ΤΗΝ ΣΥΝΑΥΛΙΑ τῆς Κ.Θ.Α. τῆς περασμένης Δευτέρας διηύθυνε ὁ κ. Σόλων Μιχαηλίδης, μόνιμος ἀρχιμουσικός τῆς Κρατικῆς Ὀρχήστρας Βορείου Ἑλλάδος. Ἡ ἐξέχουσα αὐτῆ μορφή τοῦ τόπου, συγκεντρώνει ὅλα τὰ χαρακτηριστικά τοῦ εὐγενοῦς καὶ ἀφωσιωμένου καλλιτέχνου. Καθαρὸς ἀπὸ μικρότητες καὶ ἀψογος πρὸς τοὺς συναδέλφους· τίμιος στὶς ἐρμηνευτικὲς τοῦ ἀναζητήσεις καὶ συνεπὴς μελετητῆς τῶν μουσικῶν δημιουργημάτων, ὁ Σόλων Μιχαηλίδης ἀποτελεῖ σπάνιον δείγμα εἰλικρινοῦς καλλιτεχνικῆς ψυχῆς.

ΑΥΤΗ Ἡ συμφυῆς εἰλικρίνεια ἐπιβάλλει στὸν μαέστρο λεπτομερῆ προετοιμασία καὶ ἐνδελεχῆ μελέτην τῶν ἔργων πού ἀντιμετωπίζει, ὥστε νὰ μὴν ἀφήνῃ τίποτε στὴν τύχη, στὴν ἔμπνευσιν τῆς στιγμῆς. Εἶναι ἐμφανὲς ὅτι ὁ Μιχαηλίδης αἰσθάνεται τὴν σοβαρότητα τῆς ἀποστολῆς του καὶ ἀνταποκρίνεται σ' αὐτὴν, ἀφιερώνοντας καὶ τὸ τελευταῖο μῦριον τῶν δυνατοτήτων του.

Σολίστ τῆς συναυλίας ἦταν ὁ Ἀχιλλεὺς Κολάσης. Μὲ τὸ Δεύτερον Κοντσέρτο γιὰ πιάνο τοῦ Λιστ πού ἐρμηνεύσει, εἶχε τὴν εὐκαιρία νὰ ἐπίδειξῃ μίαν ἀπαστράπτουσα χωρὶς ψευδάδι τεχνικὴν, μίαν ζῶσα, νευρώδη αἴσθησιν τοῦ ρυθμοῦ, ἕνα φλογερὸ δυναμισμό. Καὶ συγχρόνως εὐαισθησία, εὐλυγισία ἐκφράσεως, στοργικὸ φραζάρισμα, ὑγιᾶ ρομαντισμό.

Μερικοὶ παρατηροῦν ὅτι ὁ ἦχος τοῦ Κολάση γίνεται κατὰ καιροὺς σκληρός, ὅτι τὸ φόρτε τῶν «ἀκκόρ» του δὲν προχωρεῖ σὲ βάθος, ὅτι ἡ σονοριτέ του ἀποκτᾶ πού καὶ πού μίαν σκληρότητα. Ἀρκεῖ ὅμως νὰ προσέξῃ κανεὶς τὴν ἀλλαγὴν τοῦ «τουςσέ» τοῦ πιανίστα γιὰ νὰ καταλάβῃ ὅτι αὐτὴ ἡ «στεγνότης» εἶναι ἠθελημένη, ὅτι ὁ καλλιτέχνης ἐπιζητεῖ νὰ κἀνῃ πῶς ἐντονες τίς διαφορὰς, στὸ χιλιοπαιγμένο αὐτὸ ἔργο, ἀνάμεσα στὰ δεξιολογικὰ «πασσάζ» καὶ στὶς «αἰσθηματικὰς» φράσεις, πού μπορεῖ νὰ τραγουδᾷ μὲ τόσο συγκινητικὰ χρώματα.

Ἡ ΑΠΟΔΟΣΙΣ τοῦ Κοντσέρτου Λιστ ἀπὸ τὸν Κολάση, εἶχε ὅλα τὰ στοιχεῖα ἐκεῖνα πού συνθέτουν τὴ συναρπαστικὴν ἐρμηνείαν, καὶ καθηλώνουν τὸν κάθε ἀκροατὴν, ἀκόμα καὶ ἐκεῖνον πού δὲν συναριθμεῖ τὴν σύνθεσιν μεταξύ τῶν ἰδιαιτέρων του προτιμήσεων· ἡ προσφορά τοῦ ἐρμηνευτοῦ ἐπιτυγχάνει νὰ δώσῃ μίαν νέα λάμψιν στὸ ἔργο, νὰ ἀναδείξῃ τίς ἀρετὰς του, νὰ φωτίσῃ τίς πτυχὰς του.

ΛΙΑΝΑ ΡΟΥΣΣΙΑΝΟΥ—ΠΙΠΕΡΑΚΗ

# Ο Κ. ΣΟΛΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ ΔΙΗΘΥΝΕ ΤΗΝ ΚΡΑΤΙΚΗΝ ΟΡΧΗΣΤΡΑΝ ΑΘΗΝΩΝ

27/1/68

ΑΘΗΝΑΙ 23 (Του άνταλοχοιτου μας). — Ο συμπατριώτης μας μαέστρος Σόλων Μιχαηλίδης διηθύνη χθές τήν τακτική συναυλία τής Κρατικής Όρχήστρας Αθηνών στο θέατρο Κοτοπούλη. Ο κ. Μιχαηλίδης, διεθνώς γνωστός όχι μονάχα σάν μαέστρος, μά και σάν συνθέτης και μουσικολόγος, είναι από τά πιο διαλεκτά στελέχη τής μουσικής μας ζωής και τιμά τήν ιδιαίτερή του πατρίδα στην Ελλάδα, καθώς και στο έξωτεροκό. Από χρόνια είναι διευθυντής του Ωδείου Θεσσαλονίκης και τής Συμφωνικής Όρχήστρας τής Θεσσαλονίκης, κάθε χρόνο δέ, εκτός από τς συναυλίες τής όρχήστρας του, καλείται και διευθύνει συναυλίες σέ διάφορα εύρωπαϊκά κέντρα, όπου αφήνει τς καλύτερες έντυπώσεις. Εκτός από τό έργο του σάν μαέστρος, διακρίνεται και σάν συνθέτης, έργα του δέ εκτελοῦνται συχνά τόσο στην Ελλάδα όσο και σέ ξένες χώρες. Επί πλέον, ή θεατιά μουσική του κατάρτιση τόν έκανε νά καλήται συχνά σέ ξένα μουσικά κέντρα γιά νά μετάσχη σέ καλλιτεχνικές επιτροπές γιά μουσικούς διαγωνισμούς σέ διεθνή κλίμακα.

Πριν λίγους μήνες ή συμφωνική όρχήστρα Θεσσαλονίκης, μέ πλήρη χορωδία και Έλληνες υολίστες έδωσαν μιá θαυμάσια εκτέλεση τής 9ης Συμφωνίας του Μπετόβεν, μέσα στα πλαίσια των καλλιτεχνικών εκδηλώσεων των «Δημητρίων» τής Θεσσαλονίκης, στα τέλη Οκτωβρίου 1967. Τή συναυλία παρακολούθησαν οι Βασιλείς μέ όλα τά μέλη τής Βασιλικής οικογενείας, καθώς και τά μέλη τής κυβερνήσεως και άλλοι επίσημοι.

Στή χθεσινή συναυλία παρέστη ό πρόεδρος τής Κύπρου κ. Ν. Κραυδιώτης μετά τής σύζυγος του και έκλεκτοι εκπρόσωποι του μουσικού κόσμου, μουσικοκριτικοί και μέλη τής Αθηναϊκής κοινωνίας. Ο μαέστρος έλευφημήθηκε ζωηρά στο τέλος κάθε μέρους του προγράμματος, στο τέλος δέ κατέκλυσαν τά παρασκήνια πολλοί φιλότεχνοι και φίλοι του Κυρίου μουσουργού και τόν συνεχώρησαν θερμά.

Τό χθεσινό πρόγραμμα περιελάμ

βανε τά κατωτέρω έργα: Β. Μπρίντεν «Παραλλαγές και Φούγκα σ' ένα θέμα του Πέροσελ (πρώτη εκτέλεση). Φρ. Λιστ «Κοντσέρτο γιά πιάνο και όρχήστρα αρ. 2 σέ λά μείζονα» και Φρ. Μέντελσον «Συμφωνία αρ.10». 5» (τής Μεταρροσμήσεως).

Σολίστ στο κοντσέρτο του Λιστ ήταν ό ταλαντούχος Έλληνας πιανίστας Αχιλλεύς Κολάσης.

Ο Κύπριος αρχιμουσικός, μέ τό αληθινά εύρωπαϊκό στυλ, μέ πλήρη γνώση των κομματιών που έρμύνευσε, έκανε τήν γραμμική και όρχήστρα νά ήχησή όσο σπάνια καλά και ν' αποδώσει τό άπαντον τής δυναμικότητός τής.

Α. Α. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ

*Αχιλλεύς Κολάσης*  
*Αρμονία*

Αθήνα, 6/2/1968

Αξιότιμοι - Μεταξιότιμοι,

Εάν στην έκδοσή σας της 11/1/68  
αναφέρεται ο Παναγιώτης, ως ένας από τους  
απόφοιτους, και γράφει ότι είναι κάποιος από  
Αθήνα.

Θα σας ήθελα να ενημερωθείτε ότι ο Παναγιώτης  
κατά το χρόνο που φοιτούσε στην Αθήνα, δεν  
ήταν από τους μαθητές που διακρίθηκαν, και  
έγινε να τον επισημάνω, για να τον απολύσω από  
την εκδοχή μου.

Με εκτίμησι

Δημοσθένης

Δ. Α. Χριστίδης  
Αναπληρωτής  
Υπουργός 185 - Τηλ. 663-777  
Αθήνα (708)

# Ο ΣΟΛΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ ΚΛΕΙΝΕΙ ΣΗΜΕΡΑ ΤΑ 63 ΤΟΥ ΧΡΟΝΙΑ

Του κ. ΧΡ. ΑΧΙΛΛΕΟΥΔΗ, Καθηγητού Μουσικής εις Παγκύπριον Λύκειον Λάρνακος.

**Α**ΚΡΙΒΩΣ σήμερα κλείνουν 63 χρόνια απ' τη γέννηση του μεγάλου μας Κύπριου συνθέτη, μαέστρου και μουσικολόγου Σόλωνα Μιχαηλίδη. Γεννήθηκε στις 12 Νοεμβρίου 1905.

«Ο Σόλων Μιχαηλίδης έχει εμφανισθή σαν ένας άομιος μουσικός έμφυχοτής. Καλλιτέχνης με αξιοσημείωτη λυρική ερασιμότητα, έχει — σαν συνθέτης και σαν διευθυντής ορχήστρας — ελκύσει την ιδιαίτερη προσοχή του μουσικού μας κόσμου. Η μουσική του κατάρτιση είναι αισθητή στην προτίμησή του ως συνθέτη προς μια κομψή μελωδική γραμμή, στον εκλεπτυσμένο χρωματισμό της ορχηστρικής παλέτας του».

Αυτά έγραφε, μεταξύ άλλων, ο Άλφρεντ Χόφμαν, κοιτικός της εφημερίδος του Βουκουρεστίου «Ελευθέρα Ρουμανία» το τέλος του 1965, όταν ο Σόλων Μιχαηλίδης πήγε στην Ρουμανία και διηύθυνε την εκεί Ραδιοσυμφωνική Όρχηστρα.

Έξ άλλου, ο Σέβερ Τιπέι, κοιτικός της εφημερίδος «Κοντιμποράνα», έγραφε ανάμεσα σε άλλα:

«Ως μαέστρος ο κ. Σόλων Μιχαηλίδης υπήρξε πολύ πεσιτικός. Χωρίς θεατρικές κινήσεις, υπεβλήθη στην ορχήστρα και υπήρξε κύριος καθ' όλην την διάρκεια της κωνσταντίας, όχι μόνον των έργων, αλλά και του ορχηστρικού συνόλου».

«Τότε» από μια εμφάνισή του στην Αθήνα, τον φρενιό Γεννάσιου, όπου διηύθυνε την Κρατική Όρχηστρα Αθηνών, ή Αλεξάνδρα Γαλασιάνη έγραφε:

«Συνθέτης και άρχιμουσικός, έβριθής μουσικολόγος και συγγραφέας, ο Σόλων Μιχαηλίδης είναι μια από τις πιο πολύτιμες προσωπικότητες της Ελληνικής μουσικής ζωής, καθώς μάλλον έχει άπερνώσει τη δόξα του στη Συμφωνική Όρχηστρα και το Κρατικό Όρειο Βορείου Ελλάδος, στη Θεσσαλονίκη».

Η Λιάνα Πιπεράκη έγραφε, ύστερ' απ' την ίδια εμφάνιση:

«Η έξέχουσα αυτή μορφή του τόπου, συγκεντρώνει όλα τα χαρακτηριστικά του εγγενούς και άφροισμένου καλλιτέχνου. Καθαρός από μικρότητες και άβρογος προς τους συναδέλφους» τίμος στις ερμηνευτικές του αναζητήσεις και συνετής μελετητής των μουσικών δημιουργημάτων, ο Σόλων Μιχαηλίδης άποτελει σπάνιον δείγμα ειλικρινούς καλλιτεχνικής ψυχής. Είναι εμφανές ότι αισθάνεται την σοβαρότητα της άποστολής του και άνταποκρίνεται σ' αυτήν, άπερφέροντας και το τελευταίο μόνιο των δυνατοτήτων του».

Αναρίθμητες οι έγκομμαστικές κοιτικές, τόσες που θα γέμιζαν φύλλα δόλοκληρα. Κι' όλες σ' ένα σημείο συμφωνούν: Στο ότι η Κύπρος αρέπει να νοιώθη περηφάνεια γιατί γέννησε ένα τέτοιο καλλιτεχνικό θλαστάρι που την τιμά σ' όλο τον κόσμο.

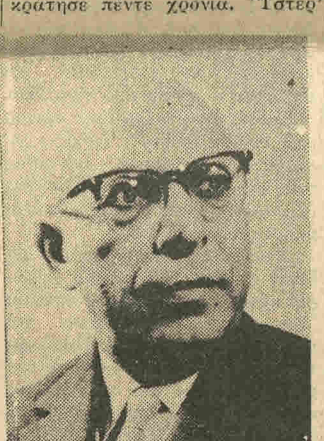
Ο Σόλων Μιχαηλίδης γεννήθηκε στη Λευκωσία, στις 12 Νοεμβρίου 1905 (με το νέο ήμερολόγιο ή 30 Οκτωβρίου με το παλαιό). Σπούδασε άρμονία και άντίσπιξη στο Τρίνιτυ Κόλλετζ του Λονδίνου. Συνέχισε τις σπουδές του στην «Εκδό Νορμάλ» του Παρισιού, με την περίφημη καθηγήτρια Μπουλανζέ, παίρνοντας Δίπλωμα Αντιστίξεως και Φυγής. Παρόλληλα, μελέτησε πιάνο στην ίδια Σχολή, παρακολουθώντας συνάμα και «μαθήματα ερμηνείας» του μεγάλου πιανίστα Κορτώ. Τέλειωσε παίρνοντας Δίπλωμα διδασκαλίας του όργάνου τούτου. Ηθελε όμως να τελειοποιηθή ακόμα πιο πολύ. Έτσι, φοιτώντας στη Ξακουστή «Σχολία Καντόρουμ» σπούδασε σύνθεση και διεύθυνση ορχήστρας. Στα 29 του χρόνια πήρε Δίπλωμα Συνθέσεως.

Γεμάτος με όλα τα εφόδια και πλημμυρισμένος από όρεξη για δουλειά, γύρισε στην πατρίδα του. Η Λεμεσός είχε την τύχη να τον δεχθή στην άγκαλιά της. Έγινε ή πόλις του, ή πόλις που συνδέθηκε τόσο πολύ με τ' όνομά του. Απ' την πρώτη χρονιά ίδρυσε το Όρειον Λεμεσού το όποιον διηύθυνε για 22 χρόνια. Ταυτόχρονα ίδρυσε τον πρώτον στην Κύπρο «Σύλλογον Συναντιών» με την πρώτη συμφωνική ορχήστραν της Κύπρου (1935). Οι άποροι μαθητές του συλλόγου όχι μόνο διδάσκοντ' όδωρεν αλλά και τους παρείχ...

το και μουσικά όργανα. Ο Σύλλογος αυτός έδιδε, μαζί με Μικτήν Χορωδίαν υπό την διεύθυνσή του, συναυλίες με συμφωνικά και χορωδιακά έργα στη Λεμεσό και σ' άλλες πόλεις.

Ο Σύλλογος Συναντιών κράτησε πέντε χρόνια. Τότε

λόγον έδίδοντο τακτικές συναυλίες σ' όλες τις πόλεις της Κύπρου. Όλο και πήγαιναν πιο ψηλά. Έφθασε ή χρονιά του 1950, ή χρονιά που θάμενε δόσημο στη μουσική κίνηση του νησιού μας. Ήταν τότε που έγινε το πρώτο τεράστιο άλλα:



Ο Σόλων Μιχαηλίδης.

άπ' τη διάλυσή του, το 1940, ήλθε σαν συνεχιστής ο Σύλλογος «Άρης», ο πάντα φιλόμουσος αυτός σύλλογος που μέχρι σήμερα τιμά τον τόπο μας. Έδωσε τότε άδιστακτα το χέρι στον 35χρονο μουσικό.

Παρόλληλα διορίστηκε ο Μιχαηλίδης Καθηγητής Μουσικής στο Ελληνικό Γυμνάσιο Λεμεσού, το μετέπειτα «Λανίτειο», όπου του δόθηκε ή ευκαιρία να διαφωτίση τους νεαρούς μαθητές με τις άθανατες μουσικές ιδέες. Έμεινε στη θέση αυτή απ' το 1941 μέχρι το χρόνο πουφυγε απ' την Κύπρο, το 1956. Είχα την μεγάλη τύχη να διατελέσω μαθητής του στο σχολείο αυτό για έξη δόλοκληρα χρόνια, στο μέσο της διδασκαλικής του σταδιοδρομίας, απ' το 1946 ως το 1952. Η θύμησή του μένει βαθειά οϊζωμένη στην καρδιά όλων μας. Η εκτίμησή που του είχαμε ήταν άπειορίστη, μια εκτίμησή που όσο περνούν τα χρόνια γίνεται όλο και πιο μεγάλη.

Ο Σύλλογος «Άρης» τοΰδωσε τότε κάθε δυνατή βοήθεια. Τα όνειρα του Μιχαηλίδη άρχισαν να βρίσκουν πραγματοποίηση. Με τη συνεργασία του Συ-

λλόγου έδίδοντο τακτικές συναυλίες σ' όλες τις πόλεις της Κύπρου. Όλο και πήγαιναν πιο ψηλά. Έφθασε ή χρονιά του 1950, ή χρονιά που θάμενε δόσημο στη μουσική κίνηση του νησιού μας. Ήταν τότε που έγινε το πρώτο τεράστιο άλλα: Άνεβάστηκε για πρώτη φορά στην Κύπρο όπερα. Προβείται για την όπερα του Άγγλου Χένου Πέροσελ. «Διδώ και Αίνειας», στην όποία συνεργάστηκε ή Χορωδία του Συλλόγου «Άρης» με την Όρχηστρα «Μότσαρτ» της Λευκωσίας. Ήταν για την Κύπρο ή παράσταση εκείνη ένας πραγματικός άθλος. Θυμάμαι τότε τις τεράστιες δυσκολίες της προπαρασκευής: Ο μαέστρος και ή χορωδία στη Λεμεσό, ή ορχήστρα στη Λευκωσία, μια απ' τις πρωταγωνιστίες στη «Λυρική Σκηνή» της Αθήνας... Όλα όμως μπροστά στη θέληση και έπιμονή ξεπεράστηκαν.

Μια εφημερίδα της 22ας Μαΐου 1950 έγραφε:

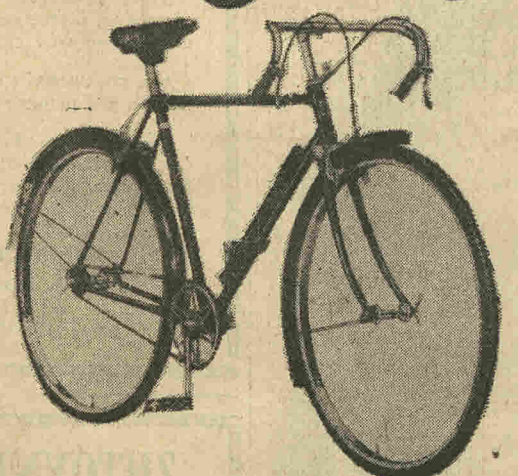
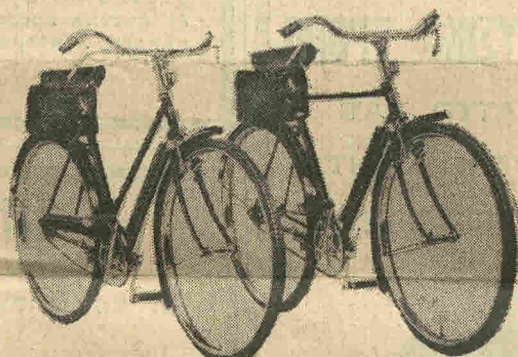
«Η όπερα «Διδώ και Αίνειας», ή πιο φημισμένη του Άγγλου συνθέτη Πέροσελ, ανεβάστηκε το Σάββατο στη σκηνή του «Ριάλτο» Λεμεσού. Κάπου 1400 μαθητές παρακολούθησαν την ειδική άπογευματινή παράσταση. Είχαν όμως τόσο πολύ άποροσφρηθή και ύποδοιλωθή σ' αυτήν, που ξεχάσαν δόλοτελα τις συνθησιμένες τους παιδικότητες. Ήσαν τόσο ήσυχοι και προσεκτικοί που ήταν άπίστευτο».

Η άνάμνηση της παράστασης εκείνης διατηρείται τόσο ζωηρή στη μνήμη μου. Ήμουν τότε μαθητής της Δ' τάξης του Γυμνασίου Λεμεσού.

Την ίδια εκείνη μέρα δόθηκε το βράδυ ή πρώτη παράσταση για το κοινό. Παραερόθηκε κι' ο άείμνηστος εθνικός μας Μουσουργός Μανώλης Καλομοίρης. Άκολούθησαν παραστάσεις στη Λευκωσία και Άμμόχοστο.

Άφου δοκίμασε ο Μιχαηλίδης την όπερα θέλησε να καταπιαστή με το άλλο μουσικό είδος, το Όρατόριο. Σε δύο χρόνια μέσα κατάφερε, με το ίδιο όλιζό, να παρουσιάσει, το 1952, σε πρώτη εκτέλεση στην Κύπρο, δόλοκληρο το όρατόριο «Άημονογία» του Χάιντν, το όποιο (Συνέχεια εις την 8ην και 9ην στήλην της 4ης σελίδος)

## CENTRO AMERICAN Co. Ltd. LONDON ΑΓΓΛΙΚΑ ΠΟΔΗΛΑΤΑ A.A.B.



Με ταχύτητες Λ. 21.—  
Χωρίς ταχύτητες Λ. 19.—

ΜΕΓΑΛΑΙ ΕΥΚΟΛΙΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΛΗΡΩΜΗΝ ΓΕΝΙΚΟΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΚΡΙΝΟΣ ΑΝΔΡΕΟΥ

Φανερωμένης 70 — Λευκωσία — Τηλ. 64380. ΣΗΜ.—Ζητούνται άντιπρόσωποι διά τας άλλας πόλεις και κομποπόλεις.



# ΣΟΛΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

(Συνέχεια ἐκ τῆς 3ης σελ.)  
ἐπίσης σημείωσε μεγάλη ἐπιτυχία.

Ἡ σχολικὴ χορωδία τοῦ Γυμνασίου Λεμεσοῦ ἐπίσης πρέπει ν' ἀναφερθῆ ὅτι κάτω ἀπ' τὴ διεύθυνσή του γνώρισε μέρες λαμπρές.

Καὶ συνέχισε ἡ δουλειὰ μέχρι τὸ 1956.

Ἦταν τότε πού κλήθηκε ἀπ' τὸ Ἐπιτελεῖο Ἐθνικῆς Παιδείας τῆς Ἑλλάδος γιὰ ν' ἀναλάβῃ τὴ θέση τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Κρατικοῦ Ὁραίου Θεσσαλονίκης. Ἀνοιγόταν γιὰ τὸν Μιχαηλίδη ἕνας πλατὺς ὁρίζοντας, ἕνας ὁρίζοντας ἀπαραίτητος γιὰ κάθε ἄνθρωπο τῆς τέχνης. Ὁ Δῆμος Λεμεσοῦ, εἰς ἀναγνώριση τῶν πολλαπλῶν ἐθνικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν του ὑπηρεσιῶν τοῦ ἀπένευμε ἀναμνηστικὸ μετάλλιο.

Ἔτσι, ἐγκαταστάθηκε μόνιμα στὴ Θεσσαλονίκη. Ἀρχίζει γι' αὐτὸν νέα περίοδος ἐργασίας γιὰ τὸ καλὸ ὄχι μονάχα τῆς συμπρωτεύουσας ἀλλὰ καὶ ὁλόκληρης τῆς Ἑλλάδας.

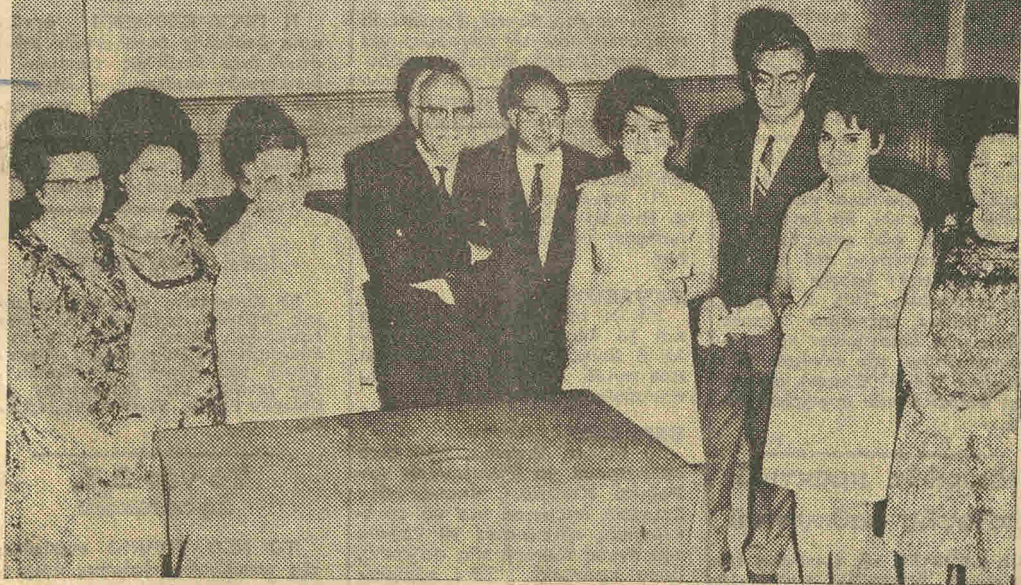
Στὰ χέρια του μέσα, τὸ Ὁραίου ξαναγεννήθηκε. Τὸ φυτόριο αὐτὸ ὅμως δὲν ἦταν ἀρκετό. Ἔπρεπε νὰ δημιουργήσῃ καὶ μουσικὴ κίνηση σ' ὁλόκληρη τὴν πόλη. Βασικὸ μέσο θάταν μὰ ὁρχήστρα. Σὲ τρία χρόνια κατάφερε νὰ δημιουργηθῆ ἡ «Συμφωνικὴ Ὁρχήστρα Βο-

ρείου Ἑλλάδος» τὴν ὁποία ἀνάλαβε στὰ στιβάρια του χέρια, ἀποδεικνύοντας ὅτι ἡ μπαγκέττα του εἶχε μεγάλες ἐρμηνευτικὲς ἱκανότητες. Κι' ὅταν ἀργότερα ἡ ὁρχήστρα αὐτὴ ἔγινε «Κρατικὴ Ὁρχήστρα Θεσσαλονίκης», ὁ Μιχαηλίδης ὠρίστηκε κι' ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι Γενικὸς Διευθυντὴς τῆς. Ἔτσι, ἀπ' τὶς δυὸ του λεπτὲς καὶ σημαντικὲς θέσεις, τοῦ Ὁραίου καὶ τῆς Ὁρχήστρας, συνδυάζει τὴν μουσικὴν διαπαιδαγώγηση μὲ τὴν καλλιτεχνικὴ μόρφωση.

Σὰν συνθέτης πρωτοπαρουσιάστηκε στὰ 33 του χρόνια, τὸ 1938, στὶς Ἀθήνες μὲ τὴν ἐκτέλεση τῆς συμφωνικῆς του εἰκόνας «Πρωινό ξύπνημα» ὑπὸ τὴν διεύθυνση τοῦ κατὰ δυὸ χρόνια μεγαλύτερου του, 35χρονοῦ τότε, Ἀντίοχου Εὐαγγελάτου. Ἀπὸ τότε ὁ Εὐαγγελᾶτος διηύθυνε ἐπανειλημμένα ἔργα τοῦ Μιχαηλίδη. Γιὰ τὸ ἔργο του ὁμῶς καὶ τὴν ἄλλη του συμβολὴ θ' ἀσχοληθοῦμε στὴν ἐπόμενη συνέχεια.

Τελειώνοντας σήμερα δὲν ἔχουμε παρὰ νὰ τοῦ σφίξουμε θερμὰ τὸ χέρι καὶ νὰ τοῦ εὐχηθοῦμε ὁλόψυχα στὴ σημερινή του ἐπέτειο «Χρόνια Πολλά» γιὰ νὰ δῆ τὸ ἔργο του ὁλοκληρωμένο, ὅπως εἶναι ἡ ἐπιθυμία του καὶ ἡ ἐπιθυμία ὅλων μας.

(Ἔπεται τὸ τέλος.)



Ἀπὸ τὴν τελετὴ τῆς ἀπονόμης τιμητικῶν ἐπάθλων τοῦ Συνδέσμου Ἀποφαιτῶν Ὁδείου στοὺς πρῶτους ἀριστοὺς διπλωματούχους καὶ τιμηθέντας μὲ Α' βραβεῖο τοῦ Ὁδείου κ. Γιάννη Βακαρέλ (πιάνο), δ. Ἄννα Πόρτικα (μονωδία) καὶ δ. Μαρία Πυρπυρή (πιάνο). Τὸ τιμητικὸ ἔπαθλο συνοδεύεται καὶ ἀπὸ χρηματικὸ δῶρο 5.000 δρχ. τὸ ὅποιο ἔλαβε ἡ δ. Ἄννα Πόρτικα νὰ συ.εχίση τὴν σπουδὴν της σὲ μουσικὴ ἀκαδημία τοῦ ἐξωτερικοῦ. Ἀνωτέρω οἱ βραβευθέντες μετὰ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Ὁδείου κ. Σ. Μιχαηλίδη καὶ τῶν καθηγητῶν τους

# Αὔριο καλλιτεχνικό μνημόσυνο Χρ. Δέλλα

## ΜΙΑ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΟΥ ΩΔΕΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Καλλιτεχνικό μνημόσυνο τοῦ ἀειμνήστου καθηγητοῦ τοῦ Ὁδείου Θεσσαλονίκης Χρήστου Δέλλα θά δοθῆ αὔριο 8 μ.μ. στήν αἴθουσα τῆς Ἐταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν.

Τό πρόγραμμα περιλαμβάνει ὁμιλία τοῦ κ. Σόλωνος Μιχαηλίδου, διευθυντοῦ τοῦ Ὁδείου γιά τήν ζωή καί τό ἔργο τοῦ Δέλλα. Θά ἐπακολουθήσῃ ἐκτέλεση ἔργων ὑπό καθηγητῶν καί μαθητῶν τοῦ Ὁδείου, ὡς ἐξῆς:

- ΝΥΚΤΩΔΙΑ ΓΙΑ ΠΙΑΝΟ (Γ. Θυμῆς)
- ΔΥΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ: α) Παλιουρή, β) Κατάρα (Α. Πόρτια. Στό πιάνο κ. Χρ. Καλαϊτζῆ).
- ΔΥΟ ΕΡΓΑ ΓΙΑ ΒΙΟΛΙ ΚΑΙ ΠΙΑΝΟ: α) Νανούρισμα, β) Μακεδονικός χορός (βιολι Κ. Γαλλιλαίος - Πιάνο Γ. Θυμῆς).
- ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΣΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ (Φινάλε Ἑλληνικῆς Συμφωνίας). Ἦχοταινία τῆς Συμφωνικῆς Ὀρχήστρας καί τῆς Μικτῆς Χορωδίας Βορείου Ἑλλάδος, ὑπό τήν διέθυνση τοῦ κ. Σόλωνος Μιχαηλίδου.

Τήν ἐκδήλωση στήν μνήμη τοῦ Χρήστου Δέλλα, ὀργανώνει ἡ διέθυνση τοῦ Ὁδείου Θεσσαλονίκης.

ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΑΘΗΝΩΝ  
ΘΕΑΤΡΟΝ ΚΟΤΟΠΟΥΛΗ «ΡΕΞ»  
ΧΕΙΜΕΡΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1967—1968

10η Συναυλία  
της Χειμερινής Περιόδου  
Δευτέρα 22 Ιανουαρίου 1968,  
Ώρα 8.30 μ.μ.

Διευθυντής Ορχήστρας  
ΣΟΛΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

Σολίστ  
ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΚΟΛΑΣΗΣ  
(πιάνο)

Π Ρ Ο Γ Ρ Α Μ Μ Α

£. BRITTEN: «Παραλλαγές και Φούγκα  
κα σ' ένα θέμα του PURCELL»  
(πρώτη εκτέλεσις)

FR. LISZT: «Κοντσέρτο για πιάνο και  
Ορχήστρα αριθ. 2 σε Λά μείζ»

FR. MENDELSSOHN: «Συμφωνία α-  
ριθ. 5» (Της Μεταρρυθμίσεως)  
Εισιτήρια προς δραχμάς 40, 30,  
25, 20 και διά τούς σπουδαστάς τών  
άνεγνωρισμένων Ωδείων δρχ. 5 πω-  
λούνται εις τό Ταμείον του Θεάτρου  
Κοτοπούλη «REX» τηλέφ. 629.623 κα-  
τά τάς ώρας 9 π.μ. — 2 μ.μ. από  
τήν πρωίαν της Πέμπτης και τό από-  
γευμα της Δευτέρας.

Ὁ Μαγιάλωφ  
στὴ συναυλία  
τῆς Κρατιῆς

ΔΙΕΥΘΥΝΕΙ  
Ο Σ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

Στις 8.30' ἀπύψε θὰ δο-  
θῆ ἡ 18η συναυλία τῆς Κ.  
Ο.Θ. ὑπὸ τὴν διεύθυνση  
τοῦ Σόλ. Μιχαηλίδη καὶ  
μέ σολιστ τὸν διάσημο πια-  
νίστα Νικήτα Μαγκάλωφ,  
ὁ ὁποῖος θὰ ἐρμηνεύσῃ τὸ  
κοντσέρτο ἀρ. 3 γιὰ πιά-  
νο καὶ ὄρχήστρα τοῦ Προ-  
κόφιεφ.

Τὸ πρόγραμμα περιλαμ-  
βάνει ἐπίσης τὴν εἰσαγω-  
γὴ «Ρωμαϊκὸ καρναβάλι»  
τοῦ Μπερλιόζ καὶ τὴν συμ-  
φωνία τοῦ Φράνκ.

**Ο ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ  
ΔΙΕΥΘΥΝΕΙ  
ΤΗΝ ΟΡΧΗΣΤΡΑ  
Ε.Ι.Ρ. ΑΘΗΝΩΝ**

Στις 25 Ἀπριλίου, ὥρα 10 μ.μ. θά μεταδοθῆ ἀπό τό ἐθνικό δίκτυο, συναυλία τῆς συμφωνικῆς τοῦ Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ Ἀθηνῶν μέ διευθυντή τόν Σόλωνα Μιχαηλίδη. Τό πρόγραμμα περιλαμβάνει ἔργα Ραμῶ, «Σουίτα μέ ἔγχορδα» Χάυντ «Συμφωνία ἀρ. 6» «Τό μεσημέρι» Μιχαηλίδη «Ἀρχαϊκή σουίτα» καί Μπρίττεν «Μουσικά βραδυνά».

**ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΑΘΗΝΩΝ**

**ΘΕΑΤΡΟΝ ΚΟΤΟΠΟΥΛΗ « REX »**

**ΧΕΙΜΕΡΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1967—68**

10η ΣΥΝΑΥΛΙΑ  
ΤΗΣ ΧΕΙΜΕΡΙΝΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ

Δευτέρα 22 Ιανουαρίου 1968,  
ώρα 8.30 μ.μ.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΟΡΧΗΣΤΡΑΣ

**ΣΟΛΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ**

ΣΟΛΙΣΤ:

**ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΚΟΛΑΣΗΣ**

(πιάνο)

Πρόγραμμα:

B. BRITTEN : «Παραλλαγές και  
Φούγκα σ' ένα θέμα του PUR-  
CELL» (πρώτη εκτέλεσις).

FR. LISZT : «Κοντσέρτο για πιάνο  
και όρχηστρα αριθ. 2 σε Λα  
μείζ.».

FR. MENDELSSOHN : «Συμφωνία  
αρ. 5» (Της Μεταρρυθμίσεως).

Εισιτήρια προς δραχμάς 40, 30,  
25, 20 και διά τούς σπουδαστάς  
των άνεγνωρισμένων Ωδείων προς  
δραχμάς 5 πωλούνται εις τό τα-  
μείον του θεάτρου Κοτοπούλη «REX»  
τηλέφ. 629.623 κατά τας ώρας  
9 π.μ. — 2 μ.μ. από την πρωϊαν  
τῆς Πέμπτης και τό απόγευμα τῆς  
Δευτέρας.

**Ο Κ. Σ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ ΔΙ**  
**ΕΙΣ ΤΑΣ ΑΘΗΝΑΣ**  
**ΜΕ ΤΗΝ Κ. Ο. Α.**

Ὁ Γενικός Διευθυντὴς τῆς Κρατικῆς Ὀρχήστρας Θεσσαλονίκης κ. Σόλων Μιχαηλίδης θὰ διευθύνῃ τὴν προσεχῆ Δευτέραν 22αν Ἰανουαρίου, τὴν Κρατικὴν Ὀρχήστραν Ἀθηνῶν.

Τὸ πρόγραμμα τῆς συναυλίας περιλαμβάνει τὰ ἔργα:

Μπρίττεν: Παραλλαγὲς καὶ Φούγκα σ' ἓνα θέμα τοῦ Πέρσελ  
Λίστ: Κοντσέρτο ἄρ. 2.

Μέντελσον: Συμφωνία Νο 5 ἐτῆς Μεταρρυθμίσεως»

Σολίστ τῆς συναυλίας θὰ εἶναι ὁ πιανίστας κ. Ἀχ. Κολάσης.



# Τὰ 50 χρόνια τοῦ Κρατικοῦ ᾠδείου Θεσσαλονίκης

Τὸ ᾠδεῖον Θεσσαλονίκης, ἐπὶ τῇ συμπληρώσει 50 ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς του, θὰ ἐορτάσῃ τὴν ἐπέτειον αὐτὴν δι' εἰδικῆς τελετῆς τὴν 31ην Ἰανουαρίου ὥρα 8.30 μ. μ. εἰς τὸ θέατρον τῆς Ἑταιρίας Μακεδονικῶν Σπουδῶν.

Τὸ πρόγραμμα περιλαμβάνει: α) Ὁμιλίαις τοῦ διευθυντοῦ τοῦ ᾠδείου κ. Σόλωνος Μιχαηλίδη, τοῦ ἐφόρου κ. Σ. Δημητριάδη καὶ τοῦ πρώτου διευθυντοῦ κ. Ἀλεξάνδρου Καζαντζῆ καὶ β) ἐκτελέσεις ἔργων Ριάδη, Μαργαρίτη, Βακαλοπούλου, Χάυδν, Σούμπερτ καὶ Ππερλιάζ ὑπὸ τῆς ΣΟΒΕ καὶ τῆς Μικτῆς Χορωδίας τοῦ ᾠδείου ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῶν κ. κ. Α. Καζαντζῆ καὶ Λ. Παππά.

# ΚΟΝΤΣΕΡΤΟ ΤΟΥ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗ ΣΤΑ ΔΗΜΗΤΡΕΙΑ

Τό κοντσέρτο γιά πιάνο του Σολ. Μιχαηλίδη, θά έρμηνεύση ό Γιώργος Θυμής στήν συναυλία τής Κρατικής Όρχήστρας, ή όποία θά δοθή κατά τήν διάρκεια τών Δημητρείων. Τήν όρχήστρα θά διευθύνη κατά πάσα πιθανότητα ό μαέστρος Γκόντα. Τό κοντσέρτο του Μιχαηλίδη γράφτηκε τό 1966 και παίχθηκε γιά πρώτη φορά τόν Άπρίλιο του 1967 άπό τόν Γιώργο Θυμή.

---

**ΣΟΛ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ  
ΝΟΡΑ ΛΟΥΚΙΔΟΥ  
ΜΕ ΤΗΝ ΟΡΧΗΣΤΡΑ Ε.Ι.Ρ.**

Τήν προσεχή Τετάρτη και Πέμπτη στό Έθνικό Ίδρυμα Ραδιοφωνίας, στήν Άθήνα, θά ήχογραφηθί συναυλία τής Όρχήστρας του Ε.Ι.Ρ. μέ διεύθυνση Σολ. Μιχαηλίδη και σολίστ τήν πιανίστα Νόρα Λουκίδου. Τό πρόγραμμα περιλαμβάνει έργο Χάιντε, Μιχαηλίδη και Μάκντάουελ.

# Οί νέοι καλλιτέχνες Καλλιβάζη και Κούμη αύριο με την Κρατική

**ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Ο ΣΩΛΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ**

Η 23η ΤΑΚΤΙΚΗ συναυλία της Κρατικής Όρχηστρας θα δοθῆ αύριο στις 9 μ.μ. στο θέατρο της Έταιρείας Μακεδονικών Σπουδών με διευθυντή ορχήστρας τὸν Σόλωνα Μιχαήλδη καὶ σολίστ τὸς νέους καλλιτέχνες Ἀμαλία Καλλιβάζη (τραγούδι) καὶ Ἑλένη Κούμη (πιάνο).

Τὸ πρόγραμμα περιλαμβάνει τὴν εἰσαγωγή «Κλέφτρα Κίτσα» τοῦ Ροσσίνι, τὸ «Δίπτυχον» τοῦ Βασιλείου Δέλλιου σὲ πρώτη ἐκτέλεση, τὸ κοντσέρτο γιὰ πιάνο ἀριθ. 4 τοῦ Μπετόβεν καὶ τρεῖς ἄριες ἀπὸ ὀπερες τῶν Μότσαρτ, Μπετόβεν καὶ Πουτσίνι.

## **ΡΟССΙΝΙ : «Η ΚΛΕΦΤΡΑ ΚΙΣΣΑ»**

Ο ΡΟССΙΝΙ (1792—1868) ἔγραψε τὴν ὄπερα «Ἡ κλέφτρα Κίτσα» τὸ 1817. Ἡ πρώτη παράσταση δόθηκε στὴ Σκάλα τοῦ Μιλάνου τὸν ἴδιο χρόνο με μοναδική, θριαμβευτικὴ ἐπιτυχία.

Ἡ ΥΠΟΘΕΣΗ τῆς ὄπερας εἶναι ἀρκετὰ διασκεδαστικὴ. Μία ὑπρέτρια, ἡ Νινέττα, κατηγορεῖται ἀδίκως ὅτι ἔκλεψε ἓνα πολύτιμο ἀσημένιο κουταλάκι καὶ καταδικάζεται σὲ θάνατο. Ἡ Νινέττα ἐν τῷ μεταξύ εἶναι ἐρωτευμένη με τὸ γιό τοῦ ἀφεντικοῦ. Ἡ ὑπόθεση τῆς ὑποθετικῆς κλοπῆς (τὸ κουταλάκι τὸ εἶχε πάρει στὴ φωλιά της μιά κίτσα), καὶ τὸ εἰδύλλιο τῆς Νινέττας δημιουργεῖ ἐπεισόδια διασκεδαστικά.

Ἡ Εἰσαγωγή χρησιμοποιεῖ θεματικὰ στοιχεῖα τῆς ὄπερας καὶ δημιουργεῖ μιά ἀτμόσφαιρα χαρούμενη, ἀνάλαφρη, χαριτωμένη. Τὸ σπιρτόζικο πνεῦμα τοῦ Ροσσίνι, τὸ χιούμορ καὶ ἡ ζενοιασιά, εἶναι τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τοῦ ἔργου αὐτοῦ, ἐνὸς ἀπὸ τὰ πιὸ ἀγαπητὰ καὶ πολυπαιγμένα τοῦ συνθέτη.

## **ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΔΕΛΛΙΟΥ : ΔΙΠΤΥΧΟΝ**

Τὸ ΔΙΠΤΥΧΟΝ ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο εἰκόνες: Τὸ ἐλεγίον καὶ τὸ χορὸ.

Τὸ ΕΛΕΓΕΙΟ ἔχει χαρακτῆρα θρησκευτικὸ. Ὁ συνθέτης προσπαθεῖ νὰ δημιουργήσῃ μιά ἀτμόσφαιρα ὑποβλητικὴ χρησιμοποιώντας ἀπλὰ ἐκφραστικὰ καὶ ἁρμονικὰ μέσα.

Ὁ ΧΟΡΟΣ βασίζεται σ' ἓνα ἀπλό θέμα τὸ ὁποῖο ἀναπτύσσεται καὶ ἐπεξεργάζεται μέχρι τὴν τελικὴ ἀποκορύφωσή του.

## **ΑΡΙΕΣ ΑΠΟ ΟΠΕΡΕΣ**

Ἡ νέα καλλιτέχνις Ἀμαλία Καλλιβάζη, ὑψίφωνος, θα ἐκτελέσῃ τρεῖς ἄριες ἀπὸ τὶς ὀπερες: «Ὁ βασιλεὺς ποιμὴν» τοῦ Μότσαρτ, «Φιντέλιο» τοῦ Μπετόβεν καὶ «Τουραντῶ» τοῦ Πουτσίνι.

## **ΜΠΕΤΟΒΕΝ : ΚΟΝΤΣΙΕΡΤΟ ΑΡΙΘ. 4**

Τὸ ΚΟΝΤΣΙΕΡΤΟ ἀριθ. 4, πρὸ σὺλ μείζ., ἔργον 58 τοῦ Μπετόβεν (1770—1827), γράφτηκε τὸ 1806 καὶ εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ ξεχωριστὰ ἔργα τῆς δευτέρας περιόδου τοῦ συνθέτη, τῆς περιόδου τῶν μεγάλων συμφωνικῶν ἀριστουργημάτων. Ὁ μελωδικὸς του πλοῦτος εἶναι μοναδικὸς ἀνάμεσα σ' ὅλα τοῦ τὰ κοντσέρτα καὶ ἡ ἐπεξεργασία τῶν θεμάτων θαυμαστὴ ὅπως ἐκτυλίσσεται ἡ ἐναν ὁμιλὴ διάλογο ἀνάμεσα στὸ πιάνο καὶ τὴν ορχήστρα. Κανένα ἄλλο κοντσέρτο τοῦ Μπετόβεν δὲν εἶναι τόσο ὑποβλητικὸ με τὴν ἀτμόσφαιρα γαλήνης καὶ ὁμορφίᾳ πού δημιουργεῖ.

Ἡ πρώτη κίνηση ἀρχίζει με τὸ θέμα πού παίζει τὸ σόλο ὄργανο καὶ ὁλοκληρώνει ἡ ορχήστρα. Ἡ ἐπεξεργασία τοῦ θέματος εἶναι χαρακτηριστικὴ τῆς ὁμοιότητος τοῦ συνθέτου. Καμία ἰδιαίτερη βιρτουόζικη προβολὴ τοῦ σόλο ὄργανου, ὁ διάλογος με τὴν ορχήστρα εἶναι ἐκφραστικὸς καὶ ὁλοκληρωμένος.

Ἡ ΔΕΥΤΕΡΗ κίνηση, ἃν καὶ εἶναι σύντομη, δημιουργεῖ ἓνα αἶσθημα θλίψης, πικρίας καὶ μελαγχολίας. Καὶ πάλι πρὸ τεύοντα ρόλο ἔχει ὁ διάλογος τοῦ πιάνου καὶ τῆς ορχήστρας. Τὸ θέμα τοῦ σόλο εἶναι λυρικὸ καὶ εὐγενικὸ. Ἡ ορχήστρα ἀντίθετα παίζει ἐπίμονα ἓνα θέμα με χαρακτηριστικὴν ἐντονα ρυθμικὴ, ἀργὴ καὶ θλιβερὴ. Ἡ ἀντίθεση αὐτὴ εἶναι ἐντονα δραματικὴ, συγκινητικὴ ὡστε μὴ μπορεῖ νὰ πῆ κανεὶς. Ὁ Λίστ παρομοίωσε τὴν κίνηση αὐτὴ με τὸν θρῆνο τοῦ Ὁρφέα γιὰ τὴ χαμένη Εὐρυδίκη.

Τὸ Ροντό, ἡ τελευταία κίνηση, εἶναι πνευματώδες καὶ λαυπερὸ. Τὸ κύριο θέμα του εἶναι χαριτωμένο. Τὰ παρεμβαλλόμενα ἐπεισόδια δὲν δημιουργοῦν ἐντονες ἀντιθέσεις, ἡ κίνηση νενικά μᾶς δίνει τὸ αἶσθημα τῆς ζενοιαστῆς χαρᾶς τῆς εὐφορίας.

**ΜΑΙΗ ΠΑΥΛΙΔΟΥ**

**ΜΕΛΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ  
ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ  
Ο κ. ΣΟΛ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ**

Προσκεκλημένος, από την οργανωτική επιτροπή του Διεθνούς Μουσικού Διαγωνισμού, που θα πραγματοποιηθῆ από 21—25 Αύγουστου θα αποτελέσῃ μέλος τῆς κριτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ διαγωνισμοῦ αὐτοῦ, ὁ διευθυντῆς τῆς Κρατικῆς Ὀρχήστρας Θεσσαλονίκης καὶ τοῦ Ὁδείου κ. Σόλων Μιχαηλίδης.

## Η ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΣΟΛ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗ

Μάσα σε μια ατμόσφαιρα συγκινησώς και θλιβώς για την άπουσια μιας φυσιογνωμίας της μουσικής μας φιλολογίας, μίλησε ο συνθέτης και Διευθυντής του Ωδείου κ. Σόλων Μιχαηλίδης ο οποίος είπε περίπου τα ακόλουθα για τον τιμώμενο της βραδιάς και τα όποια αποτελούν μια αντικειμενική τοποθέτηση του έργου, αλλά και στοιχεία πολύτιμα για το διογράφο ή μελετητή του έργου του Χρήστου Δέλλα, που ήδη μπήκε στην περιοχή της διαρκείας.

### «Κυρίες και Κύριοι,

Στην απόφαση να τιμηθεί με τό σημερινό καλλιτεχνικό μνημόσυνο τον αείμνηστο Χρήστο Δέλλα, το Ωδείο Θεσσαλονίκης δεν έχει οδηγήσει μόνο από την υποχρέωση εκπληρώσεως ενός καθήκοντος προς ένα από τους κύριους συντελεστές του έργου και της προόδου του. Άλλα και από την συνείδηση ότι οι άνθρωποι των Γραμμάτων και της Τέχνης είναι οι οικοδόμοι του πολιτισμού μας και αποτελεί χρέος ιερό να τους τιμήσουμε. Έχουμε υποχρέωση να μη ξεχνάμε αυτούς που έχουν εργασθεί για την προκοπή του τόπου, που το πέρασμα τους υπήρξε γόνιμο, που η προσφορά τους υπήρξε συντελεστική πρόοδου, κυρίως όταν αυτή όπως στην περίπτωση την σημερινή, έγινε σε εποχή που η πόλις μας δοκίμαζε τις πρώτες της εμπειρίες στον τομέα της μουσικής. Η μνήμη αποτελεί οδηγό, φωτεινό, τόν λαών για το μέλλον.

Υπό την έννοια αυτή τό σημερινό μνημόσυνο μάς δίνει την ευκαιρία να διαδηλώσουμε ότι έναργής παραμένει στο Ωδείο η υποχρέωση τιμής και εύνομοσύνης προς όσους συνέβαλαν στη εξέλιξη του και στην πραγματοποίηση των σκοπών του.

Μάς δίνει ακόμα την ευκαιρία να ανανεώσουμε την αγότη μας και την εκτίμησή μας προς ένα προσφιλή εκπέτονα συνάδελφο. Μολονότι επτά μήνες πέρασαν από τό θάνατο του Χρήστου Δέλλα, αυσιαστικά τέσσερα χρόνια έχουν συμπληρωθεί από τότε που μια σοβαρή άρρωστία, τόν είχε αναγκάσει να άπομωκρυνθή από τό Ωδείο. Παρά τό μακρό σχετικάς αυτό διάστημα, ο Χρήστος Δέλλας εξακολουθεί να ζή ανάμεσά μας τό πρώτο καλοσύνης και πραότητος, που θέτε, μπορεί να μάς εμπνεεί ακόμα. Η συμβολή του στο έργο του Ωδείου υπήρξε γόνιμη. Ο Δέλλας, όμως, δεν ήταν μοναχα παιδαγωγός, ήταν ένας τρισυπόστατος καλλιτέχνης: εκτελεστής, παιδαγωγός και συνθέτης. Δεν είναι τήν τύχη να τόν ακούσω ποτέ, αλλά άν κρίνει κανείς από τά προγράμματα τών συναυλιών του, φαίνεται πώς για μία μεγάλη περίοδο από τό 1923 ως τό 1950 έκανε μία αξιωματική σταδιοδρομία ως βιολιστής.

Ο Χρήστος Δέλλας γεννήθηκε στή 1900 στή Βλάτσι της Κοζάνης. Τό 1916 ένεγράφη στή Ωδείο Θεσσαλονίκης στήν τάξη του τότε διευθυντού κ. Άλ. Καζαντζή. Πήρε τό δίπλωμά του μέ άριστα. Υπήρξε ο πρώτος διπλωματούχος του βιολιού του Ωδείου Θεσσαλονίκης, δημιούργησε άποκλειστικό τό Ωδείου. Στά 1922 διορίστη

κε ως βοηθός διδάσκαλος στή Ωδείο, προαχθείς άργότερα σέ καθηγητή. Ως καθηγητής του βιολιού δημιούργησε μία πλειάδα αξιόλογων καλλιτεχνών, ώρισμένο από τούς όποιους σταδιοδρόμουν ως στελέχη της Κρατικής Ορχήστρας και ως καθηγηταί του Ωδείου. Άδιαίτητη υπερφανεία αισθανόταν, είπε ο κ. Μιχαηλίδης, γιατί ανάμεσα σ' αυτούς πρωτεύουσα θέση είχε ή θυγατέρα του Ίσμηνη. Αύτή υπήρξε τό καμάρι του—και τό κέντρο της στοργής και αγάπης όλων μας—γιατί ήταν για τον Χρήστο Δέλλα τό κατ' εικόνα και όμοιωσιν δημιούργημά του, τό ALTER EGO του.

Σ' ένα ίδιωχορο σημείωμά του διαβάσαμε: «Άποτελεί τίτλον τιμής δι' έμέ ως παιδαγωγόν τό γεγονός ότι τήν θυγατέρα μου και μαθητριά μου Ίσμηνη ένεφανίσια εις ηλικίαν 12 έτών και μέ μελέτην 5½ έτών, εις ρεσιτάλ με τό κοντσέρτο του Μέντελσον.

Ο Δέλλας δίδασκε παράλληλα πρós τό βιολι και ιστορία της μουσικής. Οι μαθηταί τών περιεβαλλαν πάντα μέ άνυπόκριτη και ειλικρινή αγότη. Υπήρθε υπήρητος έπιστης τό Ωδείο ως μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου. Από τό 1923 ανέπτυξε εκπληκτική δραστηριότητα, μέ συχνές εμφανίσεις σε ρεσιτάλ και ως σολίστ με όρχήστρα. Επύ 30 σχεδόν χρόνια είχε μία συνεχή παρουσία στη μουσική ζωή της Θεσσαλονίκης, σαν ένας από τούς κύριους συντελεστές της μουσικής κινήσεως της πόλεως. Δοκίμασε κανείς κατάπληξη φυλλομετρώντας τά προγράμματα τών συναυλιών του. Όλα σχεδόν τά γνωστά κοντσέρτα για βιολι έχουν εκτελεσθή σε συναυλίες με συνοδεία όρχήστρας ή πιάνου από τόν Δέλλα. Κάποτε δυό ή και τρία κοντσέρτα μαζί σε μία συναυλία. Και κοντά σ' αυτά είχε στο ρεπερτόριό του πάνω από 60 τόσα έργα για βιολι.

Είναι κρίμα, που δεν υπάρχει καμιά ηχογράφηση, που να μάς δίνει τη δυνατότητα να αξιολογήσουμε, καθώς πρέπει, τόν βιολιστή Δέλλα. Εκτός από τη δραστηριότητά του ως βιολιστού, ο Χρήστος Δέλλας είχε μία αξιόλογη παρουσία στή πόλι και ως συνθέτης. Προικισμένος μέ γόνιμη δημιουργικότητα και φαντασία, άφησε σημαντικό άριθμό έργων. Από άποψη τεχνοτροπίας, ο Δέλλας άκολουθούσε τις άρχές της Έθνικής Σχολής, που βασίζονταν στή συστηματική και σχεδόν άποκλειστική χρησιμοποίηση ρυθμικών και μελωδικών στοιχείων, κλιμαίων κλπ., της ελληνικής δημοτικής μουσικής. Στις άρχες αυτές έμεινε πιστός ο Δέλλας, ως τό τέλος, αντλώντας τήν έμπνευσή του άποκλειστικά από τήν Έλλδα.

Στά συμφωνικά του έργα περιλαμβάνονται δώδεκα συμφωνίες, τέσσερα συμφωνικά ποιήματα, ένα ελληνικό κοντσέρτο για βιολι έτος έδωσε ο ίδιος σε πρώτη εκτέλεση στις 15 Ιανουαρίου 1939, ένα ελληνικό κοντσέρτο για πιάνο, μία ελληνική Εισαγωγή, ένα Έλεγειον. Πολλά από τά έργα αυτά έχουν εκτελεσθή από τήν ΣΟΒΕ και παλαιότερα από διάφορες όρχήστρες στή Θεσσαλονίκη. Έγραψε επίσης άρκετά έργα για βιολι, εκτός από τό Μακεδονικό Χορό και τό Νανούρισμα, που εκτελέσθηκαν, μία σουίτα, μία Μακεδονική ραψωδία, καπρίτσιο—βάλς, χιονοριστική σερενάτα, ρομάνς κλπ., πού ο ίδιος είχε κατά καιρούς εκτελέσει σε ρεσιτάλ του. Για πιάνο έγραψε μία ελληνική ραψωδία, ένα μόνο παιπέτοιο (αδιόκοπη κίνηση) και τό Νυκταδία. Επύσης έγραψε πολλά τραγούδια. (Από τούς ποιητές της Θεσσαλονίκης προτιμούσε τά ποιήματα της Χρυσάνθης Ζιτσοσίας, του Ήλία Κατσόγιαννη και του Τάκη Γκοσιόπουλου τού όποίου έχει μελοποιήσει «Τό τραγούδι τού Κισσού», «Τό χωριό που έγινε πλοίο», τήν «Διάθεση» κ.ά.).

Νομίζουμε, συνεχίσει ο όμιλητής, πώς θα ήτο καλό να γινόνταν μία πλήρης καταγραφή και ταξινόμηση

των χειρογράφων του και τών έργων του.

Ως άνθρωπος ο Χρήστος Δέλλας ήταν τό άκριβές συμπλήρωμα ενός άληθινού καλλιτέχνη. Υπήρξε ένας άνθρωπος κατ' εσχόλην καλός κι' αγάθος. Πράος και μελίχλιος, ήταν πάντα προσηγής, άπλός και καταδεκτικός προς όλους. Έντιμος και άκέραιος, υπήρξε άνάξιος κάθε τιμής. Διατηρούσε αγαθές σχέσεις με όλους, συναδέλφους και ξένους. Είχε τήν εύτυχία να γνωρίσει τις χαρές μιας άφωστιωμένης οικογενείας, αλλά και τή μοίρα της πιο σκληρής και πικρής δοκιμασίας. Μέ όση ευδαιμονία δελχόταν τό πρώτο, μέ άλλη τόση χριστιανική έγκατέρευση δέχθηκε τό δεύτερο. Αύτός υπήρξε σε συντομή σκιαγραφία του ο καλλιτέχνης που τιμούμε σήμερα. Ένας άξιοάγαπης άνθρωπος και ένας άξιόλογος καλλιτέχνης, πού ως παιδαγωγός, ως εκτελεστής και ως συνθέτης έκανε για 40 τόσα χρόνια αισθητή τήν παρουσία του στή καλλιτεχνική ζωή της Θεσσαλονίκης και συνετέλεσε όσο λίγοι άπο φασιστικά στή διαμόρφωση της μορφής της ζωής. Ένας από τούς πρωτεργάτες τού μουσικού οικοδομήματος της πόλεως, είπε τελειώνοντας ο κ. Μιχαηλίδης.

Ο Χρήστος Δέλλας στόν πνευματικό κόσμο, και ξεχωριστά στούς λογοτέχνες ήταν πολύ αγαπητός. Πίστευε στήν ελληνικότητα της μουσικής, κι' άνίχνευε τις έμπνεύσεις του άνάμεσα στή δημοτική ποίηση και μουσική τονόγωνα πάντα, πώς άπ' τήν ελληνική παιδεία εκπορεύεται ή άρετή, κι' εκεί πρέπει να αναζητείται ή καλλιτεχνική δημιουργία. Ήταν στενός φίλος της στήλης αυτής και ή μελετητής μπορεί να βρή από τό 1950 μέχρι και τώρα πολλά στοιχεία για τή ζωή και τό έργο του Δέλλα και της εκπέτονης Ίσμηνης Δέλλα. Η πλήρης καταγραφή τών συνθετικών έργων του Δέλλα, είναι χρέος, που πρέπει να εκπληρωθεί από τούς μαθητές του.

tion.



Solon Michaelidies, Director General of the State Orchestra of Northern Greece, has left for Italy to attend the international choir competition in Arezzo. Michaelides is a member of the Committee of Judges.



# ΚΟΝΤΣΕΡΤΟ ΓΙΑ ΠΙΑΝΟ ΚΑΙ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΤΟΥ ΣΟΛΩΝΟΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗ

Τό πλούσιο καί ενδιαφέρον πρόγραμμα τῶν «Δημητρείων» θά ἀνοίξη ἡ Κρατική Ὀρχήστρα Θεσσαλονίκης, ἡ ὁποία θά δώσῃ τήν πρώτη συναυλία τῆς στά πλαίσια τοῦ φθινοπωρινοῦ αὐτοῦ φεστιβάλ Τέχνης, τήν 14ην Ὀκτωβρίου, στό θέατρο τῆς Ἑταιρίας Μακεδονικῶν Σπουδῶν. Στήν συναυλία αὐτή, τήν ὁποία θά διευθύνῃ ὁ Ρουμάνος μαέστρος Ἰωσήφ Κόντα, ὁ πιανίστας Γιώργος Θυμῆς θά ἐρμηνεύσῃ τό κοντσέρτο γιά πιάνο καί ὀρχήστρα τοῦ Σόλ. Μιχαηλίδη καί ὁ Κοσμάς Γαλιλαίας τό κοντσέρτο γιά βιολί τοῦ Βενιάσκυ.

Τό πρόγραμμα περιλαμβάνει, ἐπίσης τήν 5η Συμφωνία τοῦ Μπετόβεν καί τήν Συμφωνία Κοντσερτάτε τοῦ Ρουμάνου συνθέτου Ἴον Ντουμητρέσκου.

Γιά τό κοντσέρτο τοῦ Σόλ. Μιχαηλίδη, πού γράφτηκε στά 1966 (τό πρῶτο μέρος στίς 7—11 Ἀπριλίου, τό δεύτερο 7—12 Ἰουγίου καί τό τρίτο 1—5 Ὀκτωβρίου), ὁ δημιουργός του μᾶς εἶπε:

— Ἡ πρώτη κίνηση ἀρχίζει μέ μιά εἰσαγωγή (Ἄντάντε) πού προετοιμάζει τήν εἴσοδο τοῦ κυρίου μέρους (Ἀλλέγκρο). Τό ἀλλέγκρο αὐτό ἀκολουθεῖ τήν φόρμα τῆς σονάτας, μέ ἀρκετές, ὅμως, ἐλευθερίες. Ἡ ὀρχήστρα, πού σ' ὅλο τό κοντσέρτο ἔχει ἰσότητο μέ τό πιάνο ρόλο, ἐκθέτει τό πρῶτο θέμα, πού ἔχει ἀνάλαφο χορευτικό χαρακτήρα. Τό πιάνο, μετά ἀπό μιά ἐπανάληψη τοῦ πρώτου θέματος, προβάλλει τό δεύτερο, λυρικώτερο καί πιο συγκρατημένο. Ἀκολουθεῖ ἡ ἀνάπτυξη, ἀρκετά ἐκτεταμένη, μέ ἐπεξεργασία τῶν δύο θεμάτων, κυρίως τοῦ δευτέρου. Πρὸς τό τέλος τῆς ξαναπαρουσιάζεται τό θέμα τῆς εἰσαγωγῆς, μέ τό ὁποῖο ἀρχίζει ἡ Καντέντζα καί ἐπεκτείνεται μέ στοιχεῖα καί τῶν δύο θεμάτων. Ἀκολουθεῖ ἡ ἐπανεκθεση τοῦ πρώτου μόνο θέματος καί ἡ κόντα.

Ἡ δεύτερη κίνηση, ἀρχίζει μ' ἓνα σόλο τοῦ ἀγγλικοῦ κόρνου, διαποτισμένο μέ βαθύ αἶσθημα πόνου. Τό πιάνο ἀκολουθεῖ μέσα στήν ἴδια ἀτμόσφαιρα. Ἐνα δεύτερο θέμα μέ πλατειά γραμμὴ πρωτοπαρουσιάζεται στίς βιόλες καί στά βιολοντσέλλα. Ἡ κίνηση τελειώνει μέ τήν ἐπαναφορά τῆς ἀρχικῆς ἀτμοσφαιρας.

Τό τρίτο μέρος (Ἀλλέγκρο Σπιριτόζο) εἶναι ἓνα ροντό μέ κύριο ἓνα θέμα μέ ἔντονο ρυθμικό χαρακτήρα, πού ἐπαναλαμβάνεται τρεῖς φορές. Ἀνάμεσα στίς τρεῖς αὐτές ἐμφανίσεις τοῦ κυρίου θέματος περιλαμβάνονται δύο ἐπεισόδια. Τό πρῶτο ἀποτελεῖται ἀπό ἓνα ἐκφραστικό σόλο τοῦ κόρνου καί ἓνα χορευτικό διάλογο ἀνάμεσα στήν ὀρχήστρα καί τό πιάνο. Τό ἄλλο ἐπεισόδιο σχηματίζεται ἀπό θεματικά στοιχεῖα τῆς πρώτης καί τῆς δευτέρας κινήσεως. Μέσα ἀπό τήν τρίτη ἐπανάληψη τοῦ κυρίου θέματος ὁδηγούμαστε στήν κόντα καί τό τέλος τοῦ ἔργου.

Ὁ Σόλ. Μιχαηλίδης ἔγραψε μέχρι σήμερα, μεταξύ ἄλλων, δύο συμφωνικές εἰκόνες, μιά ἀρχαία σουῖτα, δύο βυζαντινά σκίτσα, ἓνα βυζαντινό ἀφιέρωμα, τήν ὄπερα «Ὀδυσσεύας» μουσική δωματίου, ἔργα γιά πιάνο, ἄρπα, βιολοντσέλλο, σκηνική μουσική γιά τόν «Οἰδίποδα», «Ἰφιγένεια ἐν Ταύροις», «Ἡλέκτρα», «Μήδεια», καθώς καί πολλά τραγούδια.

Νέες έρμηνευτικές απόψεις  
στό προσεχές φεστιβάλ Φιλίππων

# Ο ΚΑΤΑ ΚΩΤΣΟΠΟΥΛΟΝ « ΟΙΔΙΠΟΥΣ ΤΥΡΑΝΝΟΣ »

Σε σύντομη συνάντηση με τους εκπροσώπους του τύπου χθές στο Κρατικό, ο κ. Θάνος Κωτσόπουλος διατύπωσε τις απόψεις του σχετικά με τη σκηνοθετική γραμμή που θα ακολουθηθεί στο ανέβασμα του «Οιδίποδος Τυράννου» στο προσεχές φεστιβάλ Φιλίππων — Θάσου.

Ξεκινώντας βασικά από τις θέσεις που επέβαλε ο άειμνηστος Φώτης Πολίτης, είπε ο κ. Κωτσόπουλος:

«Έκείνο που έπρεπε να δώσουμε αυτή τη φορά κατά την κρίση μας, στην αναβίωση του έργου, ήταν η ανάγκη να φτάσουμε στην μορφή αυτής της αναβιώσεως ξεκινώντας από την ουσία της τραγωδίας κι' όχι από τη φόρμα της. Θέλουμε πολύ να δούμε ποιά μορφή θα πάει η παράσταση, αν αυτή τη φορά, ξεκινήσουμε μ' αυτόν τον τρόπο κι' όχι από παραδεγμένες φόρμες. Η άποψη της φόρμας εμποδίζει την ελευθερία, τη βαθειά διείσδυση στις ρίζες των συναισθηματικών καταστάσεων, από τις οποίες κυριαρχούνται τόσο οι ήρωες, όσο και τα πρόσωπα του χορού. Έπιθυμούμε να λάβουμε υπ' όψη μας, αυτή τη φορά, όχι μόνον τα επί σκηνής δράματα, αλλά και τις άπηχησεις της πολιτείας, που φτάνουν στ' αυτιά των ήρώων, του χορού και των θεατών. Πιστεύουμε πως έτσι θα πάρουμε και το θεατή μέσα στην ατμόσφαιρα του έργου. Η συνεχής παρουσία της πολιτείας, που πάσχει και υποφέρει παράλληλα με τους ήρωες στο λογείο και το χορό στην όρχηστρα, έπρεπε κατά την κρίση μας, φυσικά, πάντοτε, να συμπεριληφθεί στην παράσταση, εάν απαραίτητο στοιχείο του έργου και της παραστάσεώς του.

»Εκτός απ' αυτή την νέα άποψη, σκεφθήκαμε να παρουσιάσουμε και μία πιο ολοκληρωμένη μορφή του χορού, από αυτόμα, όν και άνηκον σ' ένα συμβολικό σώμα, αντιπροσωπευτικό μιας ολοκληρωμένης πολιτείας, ώστόσο διατηρούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της προσωπικότητός τους και εκφράζονται, άνάλογα με τις υποδείξεις του κειμένου, είτε με ομαδικές, είτε με ατομικές άντι-

δράσεις. Έτσι, τα άτομα διακρίνονται και γίνονται όμας μόνο στις στιγμές εκείνες που ένώνονται από πραγματική ανάγκη. Π.χ. στις στιγμές του κινδύνου ή της προσευχής, ή της έπικλήσεως όλων για την κοινή σωτηρία.

»Μ' αυτές τις προθέσεις ελπίζουμε να μπορέσουμε ν' αποδώσουμε όσο μπορούμε καλύτερα την ποιητική άλήθεια, που περικλείει το άθάνατο αυτό έργο».

Και συνέχισε: «Έκτός από τον δραματικό λόγο, που θα διδάξουμε με την περτι ότι από το συναίσθημα θα οδηγηθούμε στα πρόποτα έκφραστικά σχήματα, θα προσπαθήσουμε με την πολυτιμη συνβολή και ιδεώδη συνεργασία με τον έξερχο μουσικό κ. Σόλωνα Μιχαηλίδη και την διαλεχτή χορογράφο κ. Άγάπη Εύαγγελίδη, να βρούμε εκείνα τα μουσικά και κινησιολογικά σχήματα, που είναι άπόρροια της δραματικής ανάγκης και ολοκληρώνουν τον έσωτερικό κραδασμό της ύποκρίσεως και την ατμόσφαιρα του έργου.

»Θά επιδιώξουμε, γενικά, όπως είπα και στην άοχη, να φτάσουμε από την ουσία του έργου στην μορφή της αναβιώσεώς του, περιοριζόμενοι σ' ό,τι μας δίνουν οι έσωτερικές και πανανθρώπινες καταστάσεις του και μη άνατρέχοντες σε καμμιά άλλην προκαθορισμένη φόρμουλα.

»Αυτή τη γραμμή άκολούθησε ο Φώτος Πολίτης και θα την άκολουθήσουμε κι' έμεις, με παραλλαγές και καινούργιες ιδέες, που μας έδωσε η πολύχρονη εμπειρία μας στο θέατρο και ειδικότερα η θητεία μας στον τομέα του αρχαίου δράματος».



# Ο ΣΟΛΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

## στην Κύπρο

Έδω και 12 σχεδόν χρόνια στη μουσική κίνηση της Θεσσαλονίκης και γενικότερα της Βορείου Ελλάδος κυριαρχεί η μορφή του κ. Σόλωνα Μιχαηλίδη. Ο έκλεκτός μας μουσικός που τόσο αξία τιμά το όνομα της Κύπρου στην Ελλάδα και τακτικώτατα το ελληνικό όνομα στο εξωτερικό από την περασμένη Τετάρτη βρίσκεται στην Κύπρο και φεύγει πάλι πίσω για τη Θεσσαλονίκη το ερχόμενο Σάββατο. Κάθε χρόνο τέτοια εποχή έρχεται στον τόπο του για να προεδρεύσει στις εξεταστικές επιτροπές ορισμένων ωδείων σε διάφορες πόλεις της Κύπρου.

Κορυφαία μουσική φυσιογνωμία του ελληνισμού και λαμπρός άνθρωπος ο κ. Μιχαηλίδης έχει μια έντονη προσωπικότητα που η δύναμή της δεν επισκιάζει την πολλή καλωσύνη του. Ψηλός και γεροδεμένος εξακολουθεί φυσιογνωμικά να είναι ο ίδιος όπως τον γνώρισαν πριν χρόνια οι μαθητές του στο Λανίτειο Γυμνάσιο που φιλόμουσοι και όχι έτρεφαν γι' αυτόν μια ιδιαίτερη αγάπη και εκτίμηση. Έχει μόνο τώρα έντελως άσπρισμένα και λιγότερα τα μαλλιά του...

### Η δράση του

Από το 1957 είναι συνεχώς διευθυντής του μόνου κρατικού ωδείου που υπάρχει στην Ελλάδα, του «Κρατικού Ωδείου Θεσσαλονίκης». Παράλληλα από το 1959 είναι και ο γενικός διευθυντής της «Συμφωνικής Ορχήστρας Βορείου Ελλάδος» που από το 1966 έπαυσε να είναι παράρτημα του Κρατικού Ωδείου Θεσσαλονίκης και αποτελεί ανεξάρτητη κρατική υπηρεσία υπό την επωνυμία «Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης».

Από τότε που ανέλαβε διευθυντής του Κρατικού Ωδείου Θεσσαλονίκης (ιδρύθηκε το 1915 από τον Αλέξανδρο Καζαντζή) έχει δώσει 15αμε τώρα σαν «ειδίξις καθηγητής» 150 διπλώματα συνθέσεως, αρμονίας, αντιστίξεως, φούγκας κ.ά. Όσα δηλαδή δεν δόθηκαν προηγουμένως στα 40 και περισσότερο χρόνια λειτουργίας του Ωδείου.

Η ζωή της Κρατικής Ορχήστρας Θεσσαλονίκης από την πρώτη μέρα της ίδρύσεώς της είναι συνδεδεμένη με τη δράση του κ. Μιχαηλίδη. Μέχρι τώρα έδωσε 265 συναυλίες οι περισσότερες κάτω από την διεύθυνσή του. Ένας από τους βασικούς σκοπούς της Ορχήστρας αυτής είναι η προβολή της ελληνικής μουσικής και των ελλήνων καλλιτεχνών. Έτσι κατά καιρούς έχει έρμηνεύσει έργα Καλομοίρη, Βάρβογλη, Καρυωτάκη, Λαβράγκα, Νεζερίτη, Παλάντιου, Παπαϊωάννου, Πετρίδη, Σόλ. Μιχαηλίδη κ.ά. μαζί της δε παρουσιάστηκαν 80ι σχεδόν οι έλληνες κορυφαίοι σοφίστες όπως και πολλοί διάσημοι ξένοι, όπως οι πιανίστες Μαλκουζίνσκυ, Άσκενάζι, Ούνισκυ, Τσερκάσκυ, οι βιολιστές Ρίτσι, Πικάιζεν και Παρικιάν, οι βιολοντσέλιστες Ροστροπόβιτς, Κασατό (που πέθανε πριν λίγο καιρό) κ.ά. Την Ορχήστρα επίσης διηύθυναν διάσημοι ξένοι μάστοροι όπως ο Χόρενστάιν και ο Χατσατουριάν που παρουσίασε μαζί της μια συναυλία με μόνο δικές του συνθέσεις.

Η Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης στη χειμερινή περί-



Ο κ. ΣΟΛΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ σε πρόσφατη φωτογραφία του.

οδο εμφανίζεται κάθε Δευτέρα στο Θέατρο της Έταιρίας Μακεδονικών Σπουδών όπου δίνει τις παραστάσεις του το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος και το καλοκαίρι η Ορχήστρα με μειωμένο αριθμό παραστάσεων εμφανίζεται στη Θεσσαλονίκη, σε πόλεις της Θεσσαλίας, της Ηπείρου και γενικά της Βορείου Ελλάδος και στα αρχαία θέατρα Θάσου, Φιλίππων και Δημητριάδος.

—Είστε ικανοποιημένος ά-

### Άλλες δραστηριότητές του

Ο κ. Μιχαηλίδης ασχολείται ακόμα και με το συνθετικό του έργο. Συνθέτει κυρίως συμφωνίες. Σύντομα επίσης θα ακουστή για πρώτη φορά μουσική του που έγραψε για τον Οιδίποδα Τύραννο σε παράσταση του Κρατικού Θεάτρου Βορείου Ελλάδος στο Φεστιβάλ Αθηνών. Ο κύριος αρχιμουσικός που είναι και έκλεκτος μελετητής (είναι ο συγγραφέας του διόμου έργου «Αρμονία της σύγχρονης μουσικής» που τόσο πλατεία επαινέθηκε όταν βγήκε το 1946 και μιάς μελέτης για τη νεοελληνική δημοτική μουσική που εκδόθηκε στα αγγλικά) εργάζεται από το 1947 πάνω σε μια νέα μελέτη που θα έχει τον τύπο λεξικού των αρχαίων ελληνικών μουσικών όρων μεταφεριμένων στη σύγχρονη ορολογία και θα εκδοθή προσεχώς.

Ακόμη:

Από το 1948 έλαβε μέρος σε πολλά διεθνή μουσικά συνέδρια σε όλες σχεδόν τις χώρες της Ευρώπης, στον Καναδά και στις Ηνωμένες Πολιτείες. Από την ίδια χρονιά είναι μέλος του Έκτελεστικού Συμβουλίου της Διεθνούς Έταιρισης Λαϊκής Μουσικής.

Από το 1949 είναι επίσης μέλος της Κριτικής Επιτροπής του Διεθνούς Μουσικού Διαγωνισμού της Ουαλλίας και αργότερα ανάλογης επιτροπής του Διεθνούς Διαγωνισμού Αρέτζο της Ιταλίας.

Σαν μάεστρος έχει διευθύνει ορχήστρες στην Ιταλία (Τουρίνο), Γαλλία, Γερμανία και Ρουμανία όπου άφησε άριστες εντυπώσεις. Για το μέλλον έχει και αρχή αποδεχθεί προσκλήσεις να διευθύνει σειρά συναυλιών στο Βουκουρέστι και στη Μανίλα των Φιλιππινών. Μελετά δε και μια πρόταση για την ιαπωνική πρωτεύουσα.

Έλπίζουμε να σας δώσουμε σύντομα το πορτρέτο του έκλεκτου μας μουσικού στον τύπο του «Ποιός είναι ποιός».

πο το κοινό της Θεσσαλονίκης; ρωτά τον κ. Μιχαηλίδη.

Απαντά:

—Υπάρχει ένα ποσοστό από το κοινό της συμπρωτεύουσας που είναι πολύ ανεπτυγμένο. Στην τελευταία περίοδο ο μέσος όρος άκρατών μας ήταν 1050 σε κάθε παράσταση. Ενθαρρυντικό ακόμη είναι το γεγονός ότι το ποσοστό των νέων που μας παρακολουθούν συνεχώς αυξάνεται. Τα φοιτητικά εισιτήρια είναι πάντα εξαντλημένα.



ΜΟΥΣΙΚΑΙ ΕΠΕΤΕΙΟΙ

# Ο ΣΟΛΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ ΚΛΕΙΝΕΙ ΣΗΜΕΡΑ ΤΑ 63 ΤΟΥ ΧΡΟΝΙΑ

Τού κ. ΧΡ. ΑΧΙΛΛΕΟΥΔΗ, Καθηγητού Μουσικής εις Παγκύπριον Λύκειον Λάρνακος.

**Α**ΚΡΙΒΩΣ σήμερα κλείνουν 63 χρόνια απ' τη γέννηση του μεγάλου μας Κύπριου συνθέτη, μαστρού και μουσικολόγου Σόλων Μιχαηλίδη. Γεννήθηκε στις 12 Νοεμβρίου 1905.

«Ο Σόλων Μιχαηλίδης έχει εμφανισθή σαν ένας ώριμος μουσικός εμπνευστής. Καλλιτέχνης με αξιοσημείωτη λυρική ευσυνείδηση, έχει — σαν συνθέτης και σαν διευθυντής ορχήστρας — ελκύσει την ιδιαίτερη προσοχή του μουσικού μας κόσμου. Η μουσική του κατάρτιση είναι αισθητή στην προτίμησή του ως συνθέτη προς μία κομψή μελωδική γραμμή, στον ελλειπτικισμένο χρωματισμό της ορχηστρικής παλέττας του».

Αυτά έγραψε, μεταξύ άλλων, ο Άλφρεντ Χορμαν, κριτικός της εφημερίδος του Βουκουρεστίου «Ελευθέρα Ρουμανία» το τέλος του 1965, όταν ο Σόλων Μιχαηλίδης πήγε στην Ρουμανία και διηύθυνε την εκεί Ραδιοσυμφωνική Όρχηστρα.

Εξ άλλου, ο Σέβερ Τιπέ, κριτικός της εφημερίδος «Κοντιμποράνα», έγραψε ανάμεσα στ' άλλα:

«Ως μαστρος ο κ. Σόλων Μιχαηλίδης υπήρξε πολύ πεισιτιχός. Χωρίς θεατρικές κινήσεις, υπεβλήθη στην ορχήστρα και υπήρξε κύριος καθ' όλην την διάρκεια της συναυλίας, όχι μόνον των έργων, άλλα και του ορχηστρικού συνόλου».

Τότε, από μία εμφάνισή του στην Αθήνα, τον φρεινό Γεννάση, όπου διηύθυνε την Κρατική Όρχηστρα Αθηνών, η Άλεξάνδρα Δαλασάνη έγραψε:

«Συνθέτης και αρχιμουσικός, έμβοιθής μουσικολόγος και συγγραφέας, ο Σόλων Μιχαηλίδης είναι μία από τις πιο πολύτιμες προσωπικότητες της Έλληνικής μουσικής ζωής, καθώς μάλιστα έχει άμεροίση τη δράση του στη Συμφωνική Όρχηστρα και το Κρατικό Ώδειο Βορείου Ελλάδος, στη Θεσσαλονίκη».

Η Λιάνα Ηπεράση έγραψε, τότε, απ' την ίδια εμφάνισή:

«Η εξέχουσα αυτή μορφή του τόπου, συγκεντρώνει όλα τα χαρακτηριστικά του ευγενούς και άφωτισμένου καλλιτέχνη. Καθαρός από μικρότητες και άρογος προς τους συναδέλφους» τίμος στις εφημερειακές του αναζητήσεις και συνεπής μελετητής των μουσικών δημογγραμάτων, ο Σόλων Μιχαηλίδης αποτελεί σπάνιον δείγμα ειλικρινούς καλλιτεχνικής ψυχής. Είναι εμφανές ότι αισθάνεται την σοβαρότητα της αποστολής του και ανταποκρίνεται σ' αυτήν, άμεροίοντας και το τελευταίο μέρος των δυνατοτήτων του».

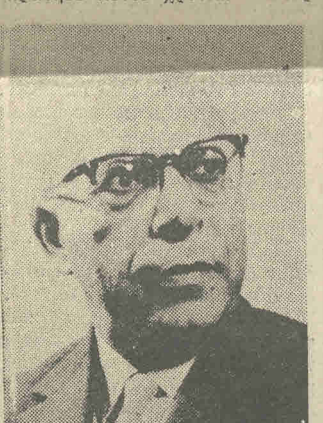
Αναρίθμητες οι έγκωμιαστικές κριτικές, τόσες που θα γέμιζαν φύλλα ολόκληρα. Κι' όλες σ' ένα σημείο συμφωνούν: Στο ότι η Κύπρος ποτέ να νοιώθη περηφάνεια γιατί γέννησε ένα τέτοιο καλλιτεχνικό βλαστό που την τιμά σ' όλο τον κόσμο.

Ο Σόλων Μιχαηλίδης γεννήθηκε στη Λευκωσία, στις 12 Νοεμβρίου 1905 (με το νέο ημερολόγιο ή 30 Οκτωβρίου με το παλαιό). Σπούδασε άρμονία και αντίστιξη στο Τσίπτιν Κόλλετζ του Λονδίνου. Συνέγραψε τις σπουδές του στην «Εκδόση Νορμάλ» του Παρισιού, με την περίφημη καθηγήτρια Μπαυλαντέ, παίρνοντας Δίπλωμα Αντιστίξεως και Φυγής. Παράλληλα, μελέτησε πιάνο στην ίδια Σχολή, παρακολουθώντας συνάμα και μαθήματα έμφωνίας του μεγάλου πιανίστα Κορτώ. Τέλειωσε παίρνοντας Δίπλωμα διδασκαλίας του οργάνου τούτου. Ηθελε όμως να τελειοποιηθή ακόμα πιο πολύ. Έτσι, φοιτώντας στη ξακουστή «Σχολή Καντόουμ» σπούδασε σύνθεση και διεύθυνση ορχήστρας. Στα 29 του χρόνια πήρε Δίπλωμα Συνθέσεως.

Γεμάτος με όλα τα εφόδια και πλημμυρισμένος από όρεξη για δουλειά, γύρισε στην πατρίδα του. Η Λευκωσία είχε την τύχη να τον δεχθή στην άγκαλιά της. Έγινε ή πόλις του, ή πόλις που συνδέθηκε τόσο πολύ με τ' όνομά του. Απ' την πρώτη χρονιά ίδρυσε το Ώδειον Λεμεσού το οποίο διηύθυνε για 22 χρόνια. Ταυτόχρονα ίδρυσε τον πρώτον στην Κύπρο «Σύλλογον Συναυλιών» με την πρώτη συμφωνική ορχήστρα της Κύπρου (1935). Οι άποροι μαθητές του συλλόγου όχι μόνο εδιδάσκοντο θεωριάν άλλα και τους παρέχον-

το και μουσικά όργανα. Ο Σύλλογος αυτός έδιδε, μαζί με Μιχτήν Χορωδιάν υπό την διεύθυνσή του, συναυλίες με συμφωνικά και χορωδιακά έργα στη Λεμεσό και σ' άλλες πόλεις.

Ο Σύλλογος Συναυλιών κράτησε πέντε χρόνια. Τότε, λόγω έδιδοντο τακτικές συναυλίες σ' όλες τις πόλεις της Κύπρου. Όλο και πήγαιναν πιο ψηλά. Έφθασε ή χρονιά του 1950, ή χρονιά που θάμενε όροσμο στη μουσική κίνηση του νησιού μας. Ήταν τότε πούγινε το πρώτο τεράστιο άλμα:



Ο Σόλων Μιχαηλίδης.

Απ' τη διάλυσή του, το 1940, ήλθε σαν συνεχιστής ο Σύλλογος «Άρης», ό πάντα φιλόμουσος αυτός σύλλογος που μέχρι σήμερα τιμά τον τόπο μας. Έδωσε τότε άδίστακτα το χέρι στον 35χρονο μουσικό.

Παράλληλα διορίστηκε ο Μιχαηλίδης Καθηγητής Μουσικής στο Έλληνικό Γυμνάσιο Λεμεσού, το μετέπειτα «Λανίτειο», όπου του δόθηκε ή ευκαιρία να διαφωτίση τους νεαρούς μαθητές με τις άθανάτες μουσικές ιδέες. Έμεινε στη θέση αυτή απ' το 1941 μέχρι το χρόνο πούγινε απ' την Κύπρο, το 1956. Είχα την μεγάλη τύχη να διατελέσω μαθητής του στο σχολείο αυτό για έξη ολόκληρα χρόνια, στο μέσο της διδασκαλικής του σταδιοδρομίας, απ' το 1946 ως το 1952. Η θύμησή του μένει βαθειά οίχτημένη στην καρδιά όλων μας. Η εκτίμησή που του είχαμε ήταν άπεριόριστη, μια εκτίμησή που όσο περνούν τα χρόνια γίνεται όλο και πιο μεγάλη.

Ο Σύλλογος «Άρης» τούδωσε τότε κάθε δυνατή βοήθεια. Τα όνειρα του Μιχαηλίδη άρχισαν να βρίσκουν πραγματοποίηση. Με τη συνεργασία του Σολ-

λόγου έδιδοντο τακτικές συναυλίες σ' όλες τις πόλεις της Κύπρου. Όλο και πήγαιναν πιο ψηλά. Έφθασε ή χρονιά του 1950, ή χρονιά που θάμενε όροσμο στη μουσική κίνηση του νησιού μας. Ήταν τότε πούγινε το πρώτο τεράστιο άλμα: Άνεβάστηκε για πρώτη φορά στην Κύπρο όπερα. Πρόκειται για την όπερα του Άγγλου Χένρυ Πέρσελ «Διδώ και Αινείας», στην οποία συνεργάστηκε ή Χορωδία του Συλλόγου «Άρης» με την Όρχηστρα «Μότσαρτ» της Λευκωσίας. Ήταν για την Κύπρο ή παράσταση εκείνη ένας πραγματικός άθλος. Θυμάμαι τότε τις τεράστιες δυσκολίες της προπαρασκευής: Ο μαστρος και ή χορωδία στη Λεμεσό, ή όρχηστρα στη Λευκωσία, μια απ' τις πρωταγωνίστριες στη «Λυρική Σχηνή» της Αθήνας... Όλα όμως μπροστά στη θέληση και έπιμονή ξεπεράστηκαν.

Μια εφημερίδα της 22ας Μαΐου 1950 έγραψε:

«Η όπερα «Διδώ και Αινείας», ή πιο φημισμένη του Άγγλου συνθέτη Πέρσελ, ανεβάστηκε το Σάββατο στη σηνή του «Ριάλτο» Λεμεσού. Κάπου 1400 μαθητές παρακολούθησαν την ειδική άπογευματινή παράσταση. Είχαν όμως τόσο πολύ άπορορηθή και ύποδουλωθή σ' αυτήν, που ξεέχασαν όλότελα τις συνθησιαμένες τους παιδικότητες. Ήσαν τόσο ήσυχoi και προσεκτικοί που ήταν άπίστευτο».

Η ανάμνηση της παράστασης εκείνης διατηρείται τόσο ζωνική στη μνήμη μου. Ήμουν τότε μαθητής της Δ' τάξης του Γυμνασίου Λεμεσού.

Την ίδια εκείνη μέρα δόθηκε το βράδυ ή πρώτη παράσταση για το κοινό. Παρεσβέθημε κι' ό άείμνηστος έθνικός μας Μουσουργός Μανώλης Καλομοίρης. Άκολούθησαν παραστάσεις στη Λευκωσία και Άμμόχωστο.

Άφου δοκίμασε ο Μιχαηλίδης την όπερα θέλησε να καταπιαστή με το άλλο μουσικό είδος, το Όρατόριο. Σε δυο χρόνια μέσα κατάφερε, με το ίδιο ήλικό, να παρουσιάσει, το 1952, σε πρώτη επέτελεση στην Κύπρο, ολόκληρο το δρατόριο «Δημιουργία» του Χάιντν, το όποιο (Συνέχεια εις την 8ην και 9ην στήλην της 4ης σελίδος)

Χρ. Αχιλλεουδης





Τὸ Κρατικὸ Θέατρο Βορείου Ἑλλάδος μετὰ τὴν χθεσινὴ παράσταση τοῦ Οἰδίποδα Τυράννου, ἀπέδειξε πῶς ξεπέρασε ὀριστικὰ πιά τὸ στάδιο τῶν προβληματισμῶν καὶ τῶν ὀδυνηρῶν οὐ πολλὰς περιπτώσεις (Τρωαδίτισσες) πειραματισμῶν του.

Ὁ Θάνος Κωτσόπουλος σκηνοθέτησε τὸ ἔργο μετὰ μεγάλο σεβασμὸ καὶ πρὸς τὴν ἴδια τὴν τέχνη καὶ πρὸς τὸ κοινὸ πού χρόνον μετὰ τὸν χρόνον γίνεται ὅλο καὶ πιὸ ἀπαιτητικὸ. Καμμιά παράλειψη, καμμιά προχειρότητα, καμμιά ἀτέλεια δὲν μπορέσαμε νὰ σημειώσουμε

στὸν σκηνοθετικὸν αὐτὸν ἄθλο.

Ἡ ὅλη παράσταση ὑπῆρξε ἀψογὴ ἀπὸ κάθε πλευρά, Ἡ δημιουργικὴ πνοὴ τοῦ σκηνοθέτη τῆς ἦταν ὀλοφάνερα αἰσθητὴ καὶ στὶς πιὸ ἀσήμαντες λεπτομέρειες τῆς ἐρμηνευτικῆς προσπάθειας τοῦ ὄλου ἔργου. Ὁ Κωτσόπουλος σὰν σκηνοθέτης πέτυχε τὴν τόσο δύσκολη «μέθεξιν» τοῦ κοινοῦ μετὰ τὸ πνεῦμα τῆς ἀρχαίας μας τραγωδίας.

Ἀπλᾶ κι' ἀπέριττα, χωρὶς ἐντυπωσιασμὸς καὶ θεατρικὰ ἐφέ κατῴρθωσε νὰ προσαρμόσει τὴν τραγικότητα «τῶν ἐπὶ σκηνῆς ὄρω

## ΑΡΧΑΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΦΙΛΙΠΠΩΝ

# Οἰδίπους Τύραννος

### ΛΕΥΤΕΡΗ ΝΕΓΡΕΠΟΝΤΗ

μένων» μετὰ τὴν αἰσθαντικότητά καὶ τὸν συναισθηματικὰ δέκτη τοῦ μέσου θεατῆ τῆς ἐποχῆς μας, Ὁ λόγος τῶν ὑποκριτῶν καὶ τοῦ χοροῦ γιὰ πρώτη φορά στὸν χώρον τοῦ ἀρχαίου μας θεάτρου, ἀντήχησε ζεστός, καθάριος, ἀνθρώπινος, τέλεια τραγικός, συγκλονίζοντας τὴν λαϊκὴ ψυχὴ τοῦ κοινοῦ. Οὔτε ρητορίες, οὔτε στόμ-

φος, οὔτε μελοδραματισμοὶ, μὰ καὶ τὸ σπουδαιότερο, οὔτε ἡ ὅλη μυστικοπάθεια τῆς θρησκευτικῆς τελετουργίας πού ἐσφαλμένα μερικοὶ σκηνοθέτες θέλουν νὰ δημιουργήσουν γύρω ἀπ' τὴν ἐρμηνεία τοῦ ἀρχαίου δράματος.

Ὁ Οἰδίπους Τύραννος, τὸ τραγικὸ τοῦτο ἄθυρμα στὰ χερσὶα τῆς μοίρας, στά

θηκε πολὺ κοντὰ μας, μετὰ τὴν ὑποκριτικὴ καὶ σκηνικὴ του ἐρμηνεία ὅπως μᾶς τὴν ἔδωσε ὁ Κωτσόπουλος καὶ κατῴρθωσε νὰ μᾶς χαρίσει στιγμὲς συγκλονιστικῆς τραγικότητος καὶ ψυχικῆς μεθέξεως. Σὰν ὑποκριτικὸ τοῦ κυριώτερου ρόλου τῆς τραγωδίας ὁ Κωτσόπουλος στόθηκε στὸ ὕψος τοῦ ἀσύγκριτου ἐρμηνευτῆ καὶ διακαίωσε τὴν μεγάλην του φήμη.

Ἀπέφυγε τὶς ὑπερβολικὰς ἐκρήξεις καὶ τοὺς μελοδραματικὸς στόμφοις πού τόσο σοκάρουν τὸν μέσον θεατῆ κι' ἀποτελοῦν τὴν ἀχιλλεῖον πτέρνα τῶν ἀρχαί

ων τραγωδιῶν. Στάθηκε ἕνας «σύγχρονος πάσχων» ἕνας τραγικὸς συνάνθρωπος τῆς ἐποχῆς μας πού ἐνοιώθη κι' ἀντιδροῦσε στὰ χτυπήματα τῆς μοίρας μετὰ φιλοσοφημένη ἐγκαρτέρηση, χωρὶς τὶς κραυγὰς τοῦ ἀμετρα τραγικοῦ τὶς γεμάτες στόμφο πού ἐνῶ κίνητρό τους ἔχουν τὸν ἐντυπωσιασμὸ, πλησιάζουν τὸν ἐρμηνευτὴ στὰ ὄρια τοῦ γελοίου.

Οἱ ὑπόλοιποι ὑποκριτὲς ἐρμήνευσαν ἀντάξια τοὺς δύσκολους ρόλους τους.

Ἡ Ἄννα Ρομποπούλου, σὰν Ἰοκάστη, σεμνὴ στὴν ὅλη τραγικότητά της, κατῴρθωσε μετὰ βασιλικὴ αὐτο

κυριαρχία καὶ ἀξιοπρέπεια νὰ κάνει τὸν θεατῆ κοινὸν τῆς σποραχτικῆς τῆς μοίρας.

Ὁ Ἄλεκος Πέτσος, σὰν ἱερέας κι' ὁ Θάνος Τζενεράλης, σὰν Τειρεσίας ἐρμήνευσαν τοὺς ἀντίστοιχους ρόλους τους, μετὰ πολὺ ἐπιτυχία καὶ μετὰ τὴν γνωστὴ ἀπ' ἄλλους τοὺς ἐρμηνεῖες σκηνικὴ ἀνεση. Ἀναμφισβήτητα καὶ οἱ δύο τους εἶναι ἀπὸ τὰ καλύτερα στελέχη τοῦ Κρατικοῦ μας Θεάτρου κι' ἡ ἐκτίμησις τοῦ κοινοῦ γιὰ τὰ ὑποκριτικὰ τους προσόντα εἶναι ἀπόλυτα δι

καιολογημένη,

Τὸ ἴδιο ἔμποροῦμε νὰ ποῦ με καὶ γιὰ τὸν Ἕλληνα Σταματίου στὸν ρόλο του. Ξεπέρασε τὸν ἑαυτό του. Ἦταν ἕνας Κρέων ἀληθινός.

Πολλοὶ καλοὶ στάθηκαν ἐπίσης στὸν ρόλο τους ὁ Νικήτας Τσακίρογλου, ὁ Ἀνδρέας Ζοσιμάτος κι' ὁ Διονύσης Καλὸς. Ἰδιαίτερα ὁ Τσακίρογλου, σὰν ὑπὸ ἡγεσίας τοῦ Λαίου, πολὺ ἄρεσε μιὰ κοὐ κατῶρθωσε περίφημα νὰ ἐνσαρκώσει τὸν κουτοπόνηρο, καλοκάγαθο λαϊκὸ τύπο τῆς τότε ἐποχῆς.

Θάτα, παράλειψη ὅμως κλείνοντας τὸ κριτικὸ τοῦτο σημείωμα νὰ μὴν ἀναφέρουμε τὴν μεγάλη συμβολὴ τῆς Ἀγάπης Εὐαγγελίδου στὴν ὅλη ἐπιτυχία τοῦ ἔργου. Πολὺ θὰ μόχθησε γιὰ νὰ μᾶς παρουσιάσει ἕναν τόσο τέλειο καὶ ἄψογο σὲ κινήσεις, ἄσματα, καὶ ὑποκρισία χορῶ.

Ἐναν χορὸ σφιχτὰ δεμένο μετὰ τὴν ὑπόθεση τοῦ ἔργου, ζωντανὸ, κατανοητό, μετέχοντα στὰ δρώμενα κι' ὄχι ἀπλὸ ἰντερμετζο μεσαιωνικῆς τραγωδίας, ὅπως λίγο πολὺ παρουσιαζόταν ὁ χορὸς στὶς παραστάσεις τοῦ παρελθόντος.

Καμμία προχειρότητα καμμιά παράλειψη, δὲν σημειώσαμε στὰ χορικά, ποῦ στέκαν καὶ τὰ σπουδαιότερα μέρη τῆς ὅλης τραγωδίας.

Ἡ Εὐαγγελίδου κατῶρθωσε νὰ κινήσει στὴν σκηνὴ ἕναν ἀρτιώτατο χορὸ μετὰ καταπληκτικὴ σκηνικὴ ἀνσση σφιχτοδεμένο, εὐρυθμο, μετὰ τέλεια φωνητικὴ ἄρθρωση καὶ σωστότατες κινήσεις.

Ἡ ἐρμηνεία τῆς βακχικῆς μέθης τοῦ χοροῦ στάθηκε τὰ ἀποκορύφωμα τῆς ἐπιτυχίας τῆς τόσο εὐσυνειδητῆς χορογραφικῆς δουλειᾶς τῆς Εὐαγγελίδου.

Οἱ κορυφαῖοι τοῦ χοροῦ

Βασίλης Γκόπης καὶ Νίκος Βρεττὸς ἀπέδωσαν ἄξια τοὺς δύσκολους ρόλους τους. Τραγικοὶ ὅσο ἔπρεπε, μετὰ καθάριο καὶ σωστὸ ρόγο βοήθησαν, στὴν ὅλη ἐπιτυχία τοῦ ἔργου μετὰ τὶς ἀναμφισβήτητες ὑποκριτικῆς τους ἱκανότητες. Μὰ καὶ τὰ ὑπόλοιπα μέρη τοῦ χοροῦ στάθηκαν στὸ ὕψος τῆς ὅλης ἐρμηνευτικῆς προσπάθειας ποῦ ἀπαιτοῦσε τὸ ἔργο.

Ἡ σκηνογραφία τοῦ Κώστα Δημητριάδη, ἀπλή, ἀπέρητη, ἐπιβλητικὴ καὶ πολὺ καλαισθητὴ.

Τὰ κουστούμια τοῦ ἄρκα τὰ πετυχημένα.

Ἀμφιβολίες μᾶς γεννᾶ μόνο ἡ συμβολὴ τῆς μουσικῆς τοῦ Σόλωνος Μιχαηλίδου. Πολὺ μᾶς θύμιζε ἡ μουσικὴ τοῦ θρησκευτικῶν ὁρατορίων γνωστῶν μᾶς μουσουργῶν, καὶ τὸ πρῶγμα τοῦτο σοκάρει κάπως τὸν θεατὴ ποῦ περιμένει σὰν μουσικὴ ὑπόκρουση σὲ μιὰ τραγωδία τὰ γνωστὰ Φρύγια ἢ Λυδικὰ μέλη.

Μᾶς ἀποζημίωσε ὅμως ὁ κ. Μιχαηλίδης μετὰ τὴν ὑπεροχὴ μουσικῆς τοῦ στίς στιγμὲς τῆς Βακχικῆς μέθης τοῦ χοροῦ.

Τὰ χορωδιακὰ μέρη ἐντυπωσιακὰ καὶ ἐπιβλητικὰ, δείχνουν πὼς διδάχθηκαν μετὰ ἐξαιρετικὴ φροντίδα ἀπὸ τὸν Τάσο Παπᾶ.

Γενικὰ ἡ παράσταση τοῦ Οἰδίποδα στάθηκε μιὰ ἀπὸ τὶς πιὸ πετυχημένες παραστάσεις τοῦ Κρατικοῦ μᾶς Θεάτρου ἀντάξια τῆς ἀξέχαστης «Σίβυλας» τοῦ Σικελιανοῦ καὶ στὴν ἐπιτυχία αὐτὴ ἀναμφίβολα τὸν πρῶτο ρόλο ἔπαιξε ἡ παρουσία τοῦ Θάνου Κωτσόπουλου ποῦ ἡ εὐεργετικὴ ἐπίδραση τῆς μεγάλης καλλιτεχνικῆς του φυσιογνωμίας διατρέχει τὸ ἔργο ἀπ' τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος καὶ τὸ ἐπισφραγίζει.

# Οιδίπους Τύραννος

● ΘΙΑΣΟΣ Κ.Θ.Β.Ε.

● ΘΕΑΤΡΟ ΦΙΛΙΠΠΩΝ

ΜΕ ΤΟΝ ΕΦΕΤΙΝΟ «Οιδίποδο» τὸ Κρατικὸ Θέατρο Βορείου Ἑλλάδος λυτρώθηκε —φανταζόμεστε ὀριστικά— ἀπὸ ἓνα τρόπο ἑρμηνείας πού ἐπὶ σειρά ἐτῶν ταλαιπωροῦσε θεατὲς καὶ ἠθοποιούς ὅταν παίζονταν ἀρχαῖο δράμα στὰ θεάτρα Φιλίππων καὶ Θάσου. Εἶμαι ἀπὸ ἐκείνους πού πιστεύουν ὅτι ἡ ἀρχαία τραγωδία δὲν ἔχει ἓνα ὀρισμένον τρόπο ἑρμηνείας, ἀλλὰ ὅτι προσφέρεται γιὰ συνεχεῖς πειραματισμούς ἀρκεῖ τὸ ἀποτέλεσμα νὰ μὴ προδίδη τὸ πνεῦμα τῆς τραγωδίας καὶ ὅπωςδήποτε νὰ τὴν κἀνῃ προσιτὴ στὸν σημερινὸ θεατῆ. Οἱ παλαιότερες ὁμῶς παραστάσεις τοῦ Κρατικοῦ δὲν ἦταν παραδεκτὲς οὔτε ἀπὸ τὸν πιὸ ἐπιεικῆ θεατῆ.

Ο ΘΑΝΟΣ ΚΩΤΣΟΠΟΥΛΟΣ μὲ τὴν ἐφετινὴ παράσταση κατὰ φερε ν' ἀναβιώσῃ κατὰ τὸν πιὸ ἐπιτυχῆ τρόπο μιὰ τραγωδία ἀπὸ τὶς πιὸ ἄρτιες ἀλλὰ καὶ πιὸ δύσκολες. Ξεκινώντας — ὅπως σημειώνει στὸ πρόγραμμα κι ὁ ἴδιος — ἀπὸ τὴν οὐσία τῆς τραγωδίας ἔδωσε στὴν παράσταση μιὰ μορφή ἀπόλυτα παραδεκτῆ.

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ ἐπίτευγμα τοῦ σκηνοθέτου εἶναι, νομίζω, ὁ τῶνισμός τοῦ ἀνθρώπινου στοιχείου, πού ἄλλωστε κυριαρχεῖ στὴν τραγωδία τοῦ Σοφοκλή. Ἡ χαραγμένη ἐκ τῶν προτέρων ἀπὸ τὴν μοῖρα πορεία τοῦ Οιδίποδα τὴν ὁποία κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ ἐπηρεάσῃ καὶ μάλιστα προκαλεῖται ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν βασιλιὰ τῆς Θήβας πού ἐπιμένει νὰ δώσῃ ἀπάντησιν στὰ ἐρωτήματα πού τὸν βασανίζουν, ἔχει μιὰ τραγικότητα μοναδική πού ὁ σκηνοθέτης ἀνέδειξε σ' ὅλο τὸ μεγαλεῖο τῆς.

Ο «ΟΙΔΙΠΟΥΣ ΤΥΡΑΝΝΟΣ» ἔχει μιὰ μοναδικότητα σὰν τραγωδία. Δὲν ὑπάρχει ἐδῶ καμμία σύγκρουση, καμμία «ὑβρις» ἐνσυνείδητη γιὰ τὴν ὁποία ὁ ἥρωας θὰ πρέπει νὰ τιμωρηθῆ. Ὑπάρχει μόνον ἓνας ἀδιάκοπος ἀγώνας τοῦ ἥρωα νὰ ξεφύγῃ ἀπὸ τὴν μοῖρα του. Ὁ ἀγώνας ὅμως εἶναι μάταιος γατὶ ἔγινε θλάσφημος καὶ πατροκτόνος (κάνοντας σύζυγο τὴν μητέρα του καὶ φονεύοντας τὸν ἀγνωστο γι' αὐτὸν πατέρα του) ἔστω κι ἂν δὲν τὸ ξέρῃ καὶ ὅπωςδήποτε θὰ τὴν τιμωρηθῆ.

Ο ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑΤΙΚΟΣ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖο εἶναι γραμμένος ὁ «Οιδίπους» ἡ δραματικὴ ἔντασις πού ἔχει ὁ λόγος, ἡ ἔξοχη διαγραφή τῶν χαρακτήρων τὸν τοποθετοῦν στὴν κορυφή τῶν ἀρχαίων τραγωδιῶν. Γι' αὐτὸ εἶναι δύσκολη καὶ ἡ παρουσίαισός του. Ἀλλὰ καὶ μεγαλύτερος ὁ ἔπαινος σὲ περίπτωσις ἐπιτυχίας, ὅπως συμβαίνει μὲ τὴν παράσταση τοῦ Κρατικοῦ.

ΕΙΧΕ ΠΟΛΛΑ χαρίσματα ἡ παράστασις τῶν Φιλίππων. Πρῶτα πρῶτα δικαίωσε τὴν βασικὴ σκηνοθετικὴ πρόθεσις, τὴν μεταφορὰ δηλαδὴ τοῦ τραγικοῦ λόγου στὰ καθ' ἡμᾶς μὲ τὸν τῶνισμὸ τοῦ ἀνθρώπινου στοιχείου. Ἀντιρρήσεις θὰ μπορούσαν νὰ ὑπάρχουν γιὰ ὀρισμένες στιγμὲς πού ἔγιναν πολὺ «λαϊκὲς» γιὰ νὰ ἀποκτήσουν προφανῶς δραματικότητα, ἀναίτια, κατὰ τὴν γνώμη μου, μιὰ καὶ ὁ λόγος ὁ ἴδιος ἔχει μιὰ συνεχῆ δραματικὴ ἔξαρσις πού δὲν χρειάζεται ιδιαίτερες ὑπογραμμίσεις. Ὁ λόγος τοῦ ποιητοῦ, ἐξ ἄλλου, ἀκούσθηκε θαυμάσια, πέρασε ἀπὸ τὸ λογεῖο καὶ τὴν ὀρχήστρα στὶς κερκίδες καὶ σὲ ὀρισμένες στιγμὲς καθῆλωσε τὸν θεατῆ. Τὸ σπάσιμο πάλι τῶν συνόρων ἀνάμεσα στὸ λογεῖο καὶ τὴν ὀρχήστρα καὶ ἡ παρουσία, τοῦ Οιδίποδος, ἰδίως, ἀνάμεσα στὰ μέλη τοῦ χοροῦ ἔδωσαν στὴν τραγωδία μιὰ ἀμεσότητα προσθετικὴ γιὰ τὴν παράστασις. Ἐπίσης εὐχάριστα δέχθηκα τὸν διαχωρισμὸ στὰ χορικά, τὰ ὁποῖα ἄλλοῦ ἀπεδίδοντο ἀπὸ ὅλον τὸν χορὸ καὶ ἄλλοῦ ἀπὸ ἓνα (ὄχι πάντα τὸ ἴδιο) μέλος του. Ἡῤῥησαν τὴν εὐκρίνεια τοῦ λόγου (μονόλογοι) καὶ ὑπεγράμμισαν τὶς στιγμὲς πού ἔπασχε ὅλος ὁ λαὸς τῆς Θήβας (χορὸς).

ΣΥΝΤΡΙΠΤΙΚΟΣ εἶναι ὁ ρόλος τοῦ Οιδίποδος γιὰ τὸν ἠθοποιὸ πού θ' ἀποφασίσῃ νὰ τὸν παίξῃ. Ὁ Θάνος Κωτσόπουλος ξεπέρασε ὅλες τὶς δυσκολίες καὶ ἔδωσε ἓνα ἀνθρώπινο καὶ σὲ πολλὰς στιγμὲς συγκλονιστικὸ Οιδίποδα. Μὲ μοναδικὴ δύναμις σκιαγράφησε τὸν εὐξέσπτο ἀλλὰ ὀλοκληρωμένο πνευματικὰ βασιλιὰ τῆς Θήβας καὶ μ' ἓνα κρεσέντο πού συνῆρπαζε παρέστησε τὸν τραγικὸ δρόμο του πρὸς τὴν μοῖρα. Ὑποβλητικὸς Τειρεσίας ἦταν ὁ Θάνος Τζενεράλης καὶ ἔξοχος Ἄγγελος ὁ Διονύσης Καλός. Πολὺ καλὸς ἐπίσης ἦταν ὁ Ἡλίας Σταματίου (Κρέων) καὶ ὁ Ἀνδρέας Ζησιμάτος (Ἐξάγγελος), ἐνῶ ἡ Ἄννα Ραυτοπούλου (Ἰοκάστη) καὶ ὁ Νικήτας Τσακίρογλου (θεράπων) δὲν φαίνεται νὰ ἔχουν ιδιαίτερη ἐπίδοσις στὴν τραγωδία.

ΕΞΑΙΡΕΤΟ τὸ σκηνικὸ τοῦ Κώστα Δημητριάδη καθὼς καὶ τὰ κοστούμια τοῦ ἰδίου. Ἀπορίες μόνον γεννᾷ τὸ «ῥωραιοποιημένο» μίνι τοῦ Οιδίποδος. Δεμένη ἐξ ἄλλου, μὲ τὸ ἔργο ἦταν ἡ μουσικὴ τοῦ Σόλωνος Μιχαηλίδη.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ





ΣΟΛΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

# Ο Σ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΤΟΝ "ΟΙΔΙΠΟΔΑ,"

Για την μουσική του, που έγραψε για την αρχαία τραγωδία του Σοφοκλέους Οιδίπους Τύραννος, που θα παιχθεί από το Κ.Θ.Β.Ε. στο φεστιβάλ Φιλίππου και Θάσου, ο διευθυντής της Κ.Ο.Θ. κ. Σόλων Μιχαηλίδης, μās ειπε:

— Που τοποθετείτε τον παράγοντα μουσική στο αρχαίο δράμα;

— Πιστεύοντα, ότι η μουσική

στην αρχαία τραγωδία δεν πρέπει να είναι μιά άπλη θεραπευτική, ένα στοιχείο δηλαδή εξωτερικό, εμβόλιμο, που καλείται να δώσει σε κάποιες στιγμές τον ρυθμό της κίνησης του χορού κ.λ.π., αλλά αντίθετα ένα στοιχείο που πρέπει να δένεται οργανικά με τον λόγο και το δράμα, να βοηθά στην έκφραση των δραματικών θέσεων, δέχθηκα στην αρχή με κάποιους ενδυσιασμούς την πρόταση του Κρατικού Θεάτρου Βορ. Ελλάδος, να γράψω την μουσική για τον «Οιδίπους Τύραννο».

Με την πρώτη μας συνεργασία με τον κ. Θάνο Κατσόπουλο εί διαταχμοί μου διελύθησαν. Συνητηήσαμε σ' αυτό το βασικό σημείο ότι η μουσική πρέπει να δένεται οργανικά με όλο τον κορμό του δράματος, σαν αναπόσπαστο τμήμα του. Ο Έξοχος αυτός καλλιτέχνης με παρέσυρε με τον ιερό ενθουσιασμό του για το έργο, με την φαινή του σκέψη. Έτσι προσπάθησα να εντάξω, αν μπορώ να πω, την μουσική μου μέσα στην ατμόσφαιρα, μέσα στην ουσία του δράματος. Ήρω πως αυτό δεν είναι εύκολο τόλμημα. Ο «Οιδίπους Τύραννος» είναι κατά την ταπεινή μου γνώμη το συγκλονιστικότερο, αλλά και το αρχιτεκτονικά τελειότερο δραματικό έργο των αιώνων. Ο λόγος του Σοφοκλέους είναι πυκνός, δυνατός και κατεβαίνει συχνά σαν αστροπελέκι επάνω μας. Αν πετύχη κανείς να οδηγήσει, η μουσική του στο δεσμένο ωρισμένων στιγμών θα πρέπει να είναι εύτυχής.

— Πώς έσειξ ξεπεράσατε τις δυσκολίες που αντιμετώπισατε;

— Το πρόβλημα να δειχθεί η μουσική εξωτερικά με το δράμα είναι ίσως το βασικό πρόβλημα που αντιμετώπισα μέσα μου. Να μη δίδη δηλαδή η μουσική την εντύπωση ότι είναι κάτι εξωτερικό το οποίο κινδυνεύει να αποσπάσει την προσοχή και να απορρώνη το ενδιαφέρον των θεατών. Έτσι προσπάθησα η μουσική να βγαίνει σαν φυσιολογική



Η ΕΚΛΕΚΤΗ ΠΙΑΝΙΣΤΑ ΝΟΡΑ ΛΟΥΚΙΔΟΥ ΠΟΥ ΘΑ ΕΜΦΑΝΙΣΘΗ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ.

ΑΥΡΙΟΝ ΕΝ ΕΠΙΣΗΜΟΤΗΤΙ ΔΙΔΕΤΑΙ

Η ΠΡΩΤΗ ΤΟΥ ΟΙΔΙΠΟΔΟΣ ΤΥΡΑΝΝΟΥ

ΠΡΟΒΛΕΠΕΤΑΙ ΜΕΓΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

Με τούς πλέον αίσίους οίονους και με την βεβαιότητα ότι υπό νέα καλλιτεχνικά, τεχνικά και οργανωτικά δεδομένα το φεστιβάλ Φιλίππων —Θάσου εισέρχεται εις μίαν νέαν περίοδον, πραγματοποιείται αύριον Σάββατον και ώραν 9.30 μ.μ. η επίσημος πρώτη του «Οιδίποδος Τυράνου» εις τὸ ἀρχαῖον θέατρον Φιλίππων. Ἡ τιμητικὴ παρουσία τοῦ Ἀντιπροέδρου τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως κ. Στυλ. Παττακοῦ, ἐπὶ κεφαλῆς κλιμακίου ὑπουργῶν, ὑφυπουργῶν καὶ γενικῶν γραμματέων ὑπουργείων θὰ προσδώσῃ εἰς τὴν αὐριανὴν παρουσίασιν τοιαύτην λαμπρότητα, ὅποια οὐδέποτε ἄλλοτε ἐσημειώθη ἀπὸ τῆς καθιερωσεως τοῦ θεσμοῦ τοῦ φεστιβάλ.

Πρὸ τῆς παραστάσεως, τὴν 7.30 μ.μ., θὰ τελεσθῶν τὰ ἐγκαίνια τῶν μονίμων ἐγκαταστάσεων τοῦ πρὸ τοῦ ἀρχαίου θεάτρου χώρου, αἱ ὅποια κατασκευάσθησαν ἐν τῷ πλαισίῳ τοῦ γενικωτέρου κυβερνητικοῦ ἐνδεδειγμένου πρὸ τοῦ Ε.Ο.Τ. καὶ τῶν ὁποίων ἡ περὶ αἰώσεως ἐντὸς συντόμου

χρονικοῦ διαστήματος ὀφείλεται εἰς τὴν ἐπιμονὴν καὶ τὴν θεληματικότητα τοῦ Δημάρχου Καβάλας κ. Εὐαγγελίου Εὐαγγελίου. Εἰς τὰ ἐγκαίνια πλὴν τῶν ἐκπροσώπων τῆς Κυβερνήσεως θὰ παραστῆ καὶ ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς τοῦ Ε.Ο.Τ. κ. Μπαλόπουλος εἰς τὰς ἀποφάσεις τοῦ ὁποίου ὀφείλεται ἡ ὑλοποίησις ἐνὸς αἰτήματος, ὅπερ εἶχε τεθῆ ἀπὸ 7ετίας.

Ὁ «Οιδίπους Τύραννος» τοῦ Σοφοκλέους εἰς μετάφρασιν τοῦ Φώτη Πολίτη, θὰ διαδρατῆ κατὰ σκηνοθεσίαν τοῦ Θάνου Κωτσοπούλου (ὅστις θὰ ἐρμηνεύσῃ καὶ τὸν ἐπὶ ἀνυμον ρόλον), με σκηνικά, ἐνδυμασίας τοῦ νέου Θεσσαλονικέως σκηνογράφου Κώστα Δημητριάδη, με μουσικὴν ἐπένδυσιν τοῦ Σόλωνος Μιχαηλίδου, χορογραφίαν τῆς Ἀγάπης Εὐαγγελίδου καὶ διεύθυνσιν χορωδίας τοῦ Τάσου Παπαῦ. Εἰς τὴν διανομὴν τῆς τραγωδίας μετέχουν ἔτι τούς 50 καλλιτέχναι τοῦ Κρατικοῦ Θεάτρου Βορείου Ἑλλάδος, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα καὶ τούς δόλους θὰ δώσω μὲν εἰς τὸ αὐριανόν μας περιοδικόν.

# Οιδίπους Τύραννος

Έπί τέλους! Το Κρατικό Θέατρο πέτυχε μια καθαρή νίκη στον τομέα του αρχαίου δράματος. Μετά από πειραματισμούς και παρακινδυνευμένες απόψεις, τόσων χρόνων, που δεν κατέληγαν, άτυχώς, σε επιτυχία, ο Θάνος Κωτσόπουλος (γιατί σ' αυτόν ανήκει εξ ολοκλήρου ο έπαινος) κατώρθωσε να δώσει μια παράσταση του «Οιδίποδα» που ικανοποιείσε και συνήραξε, δίνοντας έτσι την βεβαιότητα πως το αρχαίο ελληνικό θέατρο διαδέχεται μια νεότητα ά συναγωνίστη, την αιωνιότητα.



Ο ΘΑΝΟΣ ΚΩΤΣΟΠΟΥΛΟΣ ΚΑΙ Ο ΘΑΝΟΣ ΤΖΕΝΕΡ ΑΛΗΣ ΣΕ ΜΙΑ ΣΚΗΝΗ ΑΠΟ ΤΟΝ «ΟΙΔΙΠΟΔΑ»

Ο «Οιδίπους» είναι — κατά την γνώμη μου — ή πιο σημαντική, ή πιο θεατρική από τις αρχαίες τραγωδίες που έχουν διασωθεί. Μεγάλος ποιητής και μεγάλος δραματογράφος ο Σοφοκλής, οί κερδομει το δράμα του με μία σκηνική οικονομία που εκπλήσσει, κορυφώνει την τραγική τύχη του ήρωά του συγκλονιστικά και κατεβάξει τον Οιδίποδα από την σχεδόν άλαζονική έπαρσή του στην πλήρη συντριβή με μία σειρά έπεισοδίων, που τό ένα προεκτείνει την τραγικότητα του προηγούμενου. Ο νεαρός πατροκτόνος και αίμομίκτης — άθελά του και τό άδω — δεν θά ήταν δίκαιο νά τιμωρηθί για την πατροκτονία και την αίμομιξία, που άπαιχθάνεται, μά πληρώνει για τήν όργη του, για την άλαζονεία του για τήν άδική του στάση άπέναντι σ' ένα κόσμο που τον έκανε βασιλιά του παραμερίζοντας τον σχεδόν νόμιμο δικεδικτή τον Κρέονα. Δέν είναι, λοιπόν, κάποια άγνωστη και θεϊκή μοίρα που τον βαραίνει (άλλοίως είναι άδιανόητη ή τιμαρία του) αλλά ή άφύσικη άνοδος του σ' έναν θρόνο και μία κλίση, ή άλαζονεία, που τον οδηγεί στο νά καθυβρίζη όσους δεν του μιλούν κατά τρόπον άρεστό και συμφέροντα, ή κάποια του διάθεση νά άποφύγη τήν άλήθεια. Οί έρωτήσεις που βάξει στους ταπεινούς κρύβουν πάντα τήν έλπίδα τής άπαντήσεως που θά τον άπαλλάξη από τις άμφιβολίες του. Κι' άκόμη είναι πάντα πρόθυμος, νά δεχθί τις παρηγορίες τής 'Ιοκάστης. Κι' ή έπαρσή του αυτή δεν τιμωρείται από θεούς (ο Σοφοκλής τούς άποφεύγει) μά από τους ίδιους τούς ανθρώπους, έστω κι' άν αυτοί είναι μάντες, βοσκοί ή προεστοί.

Κώστα Δημητριάδη, που στάθηκαν άποκαλυπτικά για τό ταλέντο του συμπολίτη καλλιτέχνη. Σε χρώμα και σχέδιο πιστοποίησαν

τόν ελληνικό χώρο μέσα στον ποίο κινήθηκαν τά πρόσωπα τής τραγωδίας του Σοφοκλή.

ΝΙΚΟΣ ΜΠΑΚΟΛΑΣ

Ο Θάνος Κωτσόπουλος, σκηνοθετώντας τήν παράσταση και έρμηνεύοντας ο ίδιος τον ρόλο του Οιδίποδα, έδωσε (νομίζω) φανερά τον έπηρεμένο και σχεδόν άλαζονικό χαρακτήρα του ήρωά, τήν προθυμία του νά όργισθί και νά κατηγορήσθ ή και νά συκοφαντησθ (άκόμη και γι' αυτήν τήν 'Ιοκάστη μιλάει κάποια στιγμή περιφρονητικά) τήν τάση του νά κουχηθί άκόμη κι' όταν λήη πως θά άναζητήσθ τήν άλήθεια. Πλούσιος σε πείρα, με τέλεια άρθρωση και δραματική στόφα ιδιαίτερα προσηρμοσμένη στην άπόδοση ήρώων του αρχαίου δράματος, ο Θάνος Κωτσόπουλος έδωσε έναν Οιδίποδα, που συγκλονίζει, αλλά κυρίως που έπειθε. Δίπλα του ή Άννα Ραυτοπούλου στάθηκε μία 'Ιοκάστη, που μίλησε με ανθρώπινους τόνους, ενώ από τούς ύπόλοιπους πρέπει νά ξεχωρίση και νείς τον 'Ηλία Σταματίου (Κρέων), τον Νικήτα Τσακίρογλου (γερο-βοσκός), τον Άνδρέα Ζησιμάτο (άγγελον) και τον Άλέκο Πέτσο. Από τον χορό, που κινήθηκε με άυση και πειστικότητα (άκόμη και στο δύσκολο θεατρικό παραλήρημα) θά ξεχώριζε και νείς τον Βασίλη Γκόπη και τον Νίκο Βρεττό χωρίς αυτό νά σημαίνει ότι ύστέρησαν οί ύπόλοιποι.

Τέλος σαν Τειρεσίας ο Θάνος Τζενεράλης έγραψε στο ενεργητικό του άκόμη μία επιτυχία.

Άκόμη δύο στοιχεία που πρέπει νά έπαινεθούν είναι ή μουσική του Στέλιου Μιχαηλίδη, που προτίμησε τούς γλυκούς θρησκευτικούς θρήνους και ύμνους, δημιουργώντας μίαν άτμόσφαιρα κατανύξεως γύρω από τον χορό των γερόντων, αλλά κυρίως τό σκημικό και τά κοστούμια τής

# 5000 θεαταί στην πρώτη του Οιδίποδος εἰς Φιλίππους

Πανηγυρική καὶ ἐκπληκτικὴ σὲ ἐπιτυχία ἦταν ἡ «πρῶτη» τῆς τραγωδίας τοῦ Σοφοκλέους «Οἰδίπους Τύραννος» ποὺ ἐδόθη τὸ Σάββατο στὸ ἀρχαῖο θέατρο τῶν Φιλίππων ἀπὸ τὸ Κρατικὸ Θέατρο Βορείου Ἑλλάδος. Τὴν παράσταση παρηκολούθησαν ἄνω τῶν 5000 θεαταί. Ὁ Θάνος Κωτσόπουλος κρότησε τὸν ὁμώνυμο ρόλο καὶ σκηνοθέτησε τὴν ὅλη παράσταση. Ἡ μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν εἶναι τοῦ Φώτη Πολίτη σκηνικὰ — κοστούμια Κώστα Δημητριάδη, μουσικὴ Σόλωνος Μιχαηλίδου καὶ διδασκαλία χοροῦ Τάσου Παπά. Στὴν διανομὴ μετέχουν πάνω ἀπὸ 50 καλλιτέχνες. Τὴν παράσταση παρηκολούθησαν ἡ ἀντιπρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως κ. Παττακὸς οἱ Μητροπολίται Καβάλας κ. Ἀλέξανδρος, Δράμας κ. Διονύσιος, Ἐλευθερουπόλεως κ. Ἀμβρόσιος, ὁ γενικὸς γραμματεὺς τοῦ ὑπουργείου Συγκοινωνιῶν κ. Σταματελόπουλος, ὁ γενικὸς γραμματεὺς τοῦ ΕΟΤ κ. Μπαλλόπουλος καὶ ἄλλοι ἐπίσημοι.

Μετὰ τὸ τέλος τῆς παραστάσεως ὁ κ. Παττακὸς συνεχάρη θερμῶς τοὺς πρωταγωνιστὰς καὶ τοὺς ὑπολοίπους καλλιτέχνες ὅπως καὶ τὰ παρευρεθέντα ἐκεῖ μέλη τῆς διοικήσεως τοῦ ΚΘΒΕ μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν πρόεδρο καθηγητὴ κ. Κωνσταντόπουλο καθὼς καὶ τὸν γενικὸ διευθυντὴ κ. Γ. Κιτσόπουλο.

Στὸν «Οἰδίποδα» παίρνουν ἀκόμη μέρος ἡ Ἄννα Ραφτοπούλου, ὁ Ἡλίας Σταματίου, ὁ Ἀνδρέας Ζησιμάτος, ὁ Θάνος Τζενεράλης, ὁ Διονύσιος Καλὸς ὁ Νικήτας Τσακίρογλου κ. ἄ.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, 29. (Γραφ.  
«Ἀκροπόλεως» Β. Ἑλλάδος).

ΣΗΜΕΡΟΝ καὶ ὥραν 9 μ.μ.  
εἰς τὸ θέατρον τοῦ Δάσους,  
παρουσιάζεται ἀπὸ τὸ Κρατι-  
κὸν Θέατρον Βορείου Ἑλλά-  
δος, ἡ τραγωδία τοῦ Σοφο-  
κλέους «Οἰδίπους Τύραννος».

Τὸ ἔργον αὐτό, τὸ ὁποῖον ἐση-  
μείωσεν τεραστίαν ἐπιτυχίαν τόσον εἰς τὸ Φεστιβάλ Φιλίππων  
θάσου, ὅσον καὶ εἰς τὸ Φεστιβάλ Ἀθηνῶν, ἔχει μεταφράσει ὁ  
Φῶτος Πολίτης, σκηνοθετήσῃ ὁ Θάνος Κωτσόπουλος, ὁ ὁποῖος  
ἐρμηνεύει καὶ τὸν ἐπώνυμον ρόλον, σκηνογραφήσῃ ὁ Κώστας  
Δημητριάδης, τὴν μουσικὴν ἔχει συνθέσῃ ὁ Σόλων Μιχαηλίδης  
καὶ ἡ χορογραφία εἶναι τῆς Ἀγάπης Εὐαγγελίδη.

Ἡ «Οἰδίπους Τύραννος» θὰ ἐπαναληφθῇ τὴν 31ην Αὐγού-  
στου καὶ τὴν 1ην Σεπτεμβρίου εἰς Γρεβενά.

# «Οἰδίπους Τύραννος» ἀπόψε στὴ Θεσσαλονίκη

# Οιδίπους Τύραννος

Έπι τέλους! Το Κρατικό Θέατρο πέτυχε μιá καθαρή νίκη στον τομέα του αρχαίου δράματος. Μετά από πειραματισμούς και παραινιδνευμένες απόψεις, τόσων χρόνων, που δεν κατέληγαν, άτυχώς, σε έπιτυχία, ο Θάνος Κωτσόπουλος (γιατί σ' αυτόν ανήκει εξ όλοκλήρου ο έπαινος) κατώρθε να δώσει μιá παράσταση του «Οιδίποδα» που ικανοποιεί και συνήραξε, δίνοντας έτσι την βεβαιότητα πως τό αρχαίο ελληνικό θέατρο διαθέτει μιá νεότητα άσυναγώνιστη, την αϊωνιότητα.

Ό «Οιδίπους» είναι — κατά την γνώμη μου — ή πιό σημαντική, ή πιό θεατρική από τίς αρχαίες τραγωδίες που έχουν διασωθή. Μεγάλος ποιητής και μεγάλος δραματουργός ο Σοφοκλής, οί καθορεί τό δράμα του με μιá σκηνική οικονομία που εκπλήσσει, κορυφώνει την τραγική τύχη του ήρωά του συγκλονιστικά και καταβάζει τον Οιδίποδα από την σχεδόν αλάσκιμη έπαρσή του στην πλήρη συντριβή με μιá σειρά έπεισοδίων, που τό ένα προεκτείνει την τραγικότητα του προηγούμενου. Ό νεαρός πατροκτόνος και αίμομικτης — θέλει άου και τά δύο — δεν θά ήταν δίκαιο να τιμωρηθή για την πατροκτονία και την αίμομιξία, που άπειχθάνεται, μά πληρώνει για την όργη του, για την αλαζονεία του για την άδική του στάση άπέναντι σ' ένα κόσμο που τον έκανε βασιλιά του παραμερίζοντας τόν σχεδόν νόμιμο δι-

εκδικητή τόν Κρέονα. Δεν είναι, λοιπόν, κάποια άγνωστη και θεϊκή μοίρα που τον βαροίνει (άλλοιώς είναι άδιανόητη ή τιμωρία του) αλλά ή άφύσικη άνοδος του σ' έναν θρόνο και μιá κλίση, ή αλαζονεία, που τον οδηγεί στό να καθυβρίξει όσους δεν του μιλούν κατά τρόπον άρεστό και συμφέροντα, ή κάποια του διάθεση να άποφύγη την άλήθεια. Οί ερωτήσεις που θέλει στους ταπεινούς κρύβουν πάντα την έπίγαια της άπαντήσεως που θά τόν άπελλάξει από τίς άμφιβολίες του. Κι' άκόμη είναι πάντα πρόθυμος, να θελήσει τίς παρηγορίες της Ίοκάστης. Κι' ή έπαρσή του αυτή δεν τιμωρείται από θεούς (ό Σοφοκλής τούς άποφεύγει) μά από τούς ίδιους τούς ανθρώπους, έστω κι' αν αυτοί είναι μάντες, δοσκοί ή πρεστοί.

Ό Θάνος Κωτσόπουλος, σκη-

νοθετώντας την παράσταση και έρμηνεύοντας ο ίδιος τόν ρόλο του Οιδίποδα, έδωσε (νομίζω) φανερά τόν έπηρμένο και σχεδόν αλαζονικό χαρακτήρα του ήρωα, την προθυμία του να όργιστή και να κατηγορήσει ή και να συκοφαντήσει (άκόμη και γι' αυτήν την Ίοκάστη μιλάει κάποια στιγμή περιφρονητικά) την τάση του να καυχήθ ή άκόμη κι' όταν λήη πως θά αναζητήσει την άλήθεια. Πλούσιος σε πείρα, με τέλεια άρθρωση και δραματική στόφα ιδιαίτερα προσηρμοσμένη στην άπόδοση ήρώων του αρχαίου δράματος, ο Θάνος Κωτσόπουλος έδωσε έναν Οιδίποδα, που συγκλονίζει, αλλά κυρίως που έπειθε. Δίπλα του ή Άννα Ραυτοπούλου στάθηκε μιá Ίοκάστη, που μίλησε με ανθρώπινους τόνους, ενώ από τούς ύπάλειπους πρέπει να ξεχωρίσει και νεις τόν Ήλία Σταματίου (Κρέων), τόν Νικήτα Τσακίρογλου



Ο ΘΑΝΟΣ ΚΩΤΣΟΠΟΥΛΟΣ ΚΑΙ Ο ΘΑΝΟΣ ΤΖΕΝΕΡ ΑΛΗΣ ΣΕ ΜΙΑ ΣΚΗΝΗ ΑΠΟ ΤΟΝ «ΟΙΔΙΠΟΔΑ»

## ΑΠΟ ΤΟ ΚΘΒΕ ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΦΙΛΙΠΠΩΝ

(γερο-δοσκος), τόν Άνδρέα Ζησιμάτο (άγγελον) και τόν Άλέ-

κο Πέτσα. Άπό τόν χορό, που κινήθηκε με άνεση και πειστικότητα (άκόμη και στο δύσκολο βακχικό παραλήρημα) θά ξεχώριζε και νεις τόν Βασίλη Γκόπη και τόν Νίκο Βρεττό χωρίς αυτό να σημαίνει ότι ύστέρησαν οι ύπλοιποι.

Τέλος σάν Τειρεσίας ο Θάμος Τζενεράλης έγραψε στο ένεργητικό του άκόμη μιá έπιτυχία.

Άκόμη δύο στοιχεία που πρέπει να επαινεθούν είναι ή μουσική του Σάλανα Μιχαηλίδη, που

προτίμησε τούς γλυκούς θρησκευτικούς θρήγους και ύμνους, δημιουργώντας μιαν άτμόσφαιρα κατανύξεως γύρω από τόν χορό τών γερόντων, αλλά κυρίως τό σκηνικό και τά κοστούμια του Κώστα Δημητριάδη, που στάθηκαν άποκαλυπτικά για τό τελείωμα του συμπλήρη καλλιτέχνη. Σέ χρώμα και σχέδιο πιστοποίησαν τόν ελληνικό χώρο μέσα στον όποιο κινήθηκαν τά πρόσωπα της τραγωδίας του Σοφοκλή.

ΝΙΚΟΣ ΜΠΑΚΟΛΑΣ

# Καλλιτεχνικόν γεγονός

## ὁ «Οἰδίπους Τύραννος»

ΣΤΟ  
ΘΕΑΤΡΟ  
ΔΑΣΟΥΣ

ΑΠΟ ΤΟ  
Κ.Θ.Β.Ε.

### ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΚΑΙ... ΚΡΙΤΙΚΗ

**Καλλιτεχνικόν γεγονός διὰ τὴν Θεσσαλονίκην ἢ ἐρμηνεῖα τοῦ «Οἰδίπου-δειοῦ δράματος», ἀπὸ τὸ Κρατικόν Θεάτρον Βορείου Ἑλλάδος, στὸ Θέατρον Δάσου.**

Ὁ «Οἰδίπους Τύραννος» εἶναι τεχνικῶς, τὸ πῶς ἀρτίον τὸ πῶς συνολικὸ ἔργον τοῦ κλασσικοῦ ἀρχαίου θεάτρον. Θέμα του ἡ τραγικὴ πράγματι μοῖρα τῆς δυστυχισμένης οικογενείας τῶν Θεβῶν, τῶν Λαβδακιδῶν. Δὲν εἶναι δύνα το, κανεὶς, εὐρισκόμενος στὴν ἐπιτάφυλη θῆρα, νὰ μὴν ἀντιμετωπίσῃ τὴ μνήμη καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ μοιραίου Οἰδίπου, νὰ ὁρῆναι τὰ πονεμένα του θήματα, μὲ τὰ αἰματωμένα μάτια, πού ὁ ἴδιος ἐξώρυσε, ἀναζητῶντας στὸν πόνο, τὴ λύση τῆς ἀμαρτίας.

Πῶς τοῦ ὁ θεατικὸς λόγος, πού ἐρασιζήτο ἀπὸ λιγὸν, θὰ αἰσθανθῆ ἐντὸς του ἀνακούφιση, μιά κι' ὁ κύριος αἷτιος τῆς δυστυχίας του, ὁ Οἰδίπους, ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὴν πατρίδα.

Θὰ τὸν ἔλεγα αὐτοτιμωροῦμενο. Εἶναι ὁ ἀνθρώπος, ἀπὸ μεσὰ στὰ ἑκατομμύρια τῶν ἀνθρώπων, πού μπόρεσε νὰ νοιώσῃ, νὰ σταθμίσῃ, νὰ ἐλέγξῃ καὶ νὰ καταλογίσῃ τὴν ἀμαρτία πού εἶχε διαπράξει. «Ὅλοι ἔχομε ἀδυναμίες, ὅλοι καὶ ἀμαρτίες. Δὲν φθάνουν στὸ σημεῖον, φυσικὸ τοῦ δράματος τοῦ Οἰδίπου, ἄλλὰ ποίος μπόρεσε ν' αὐτοτιμωρηθῆ; Ποίος μπόρεσε νὰ φθάσῃ στὸ σημεῖον ν' ἀναμετοίσῃ τίς πράξεις του καὶ νὰ ψέξῃ, γι' αὐτές, τὸν ἑαυτό του; Ἡρωϊκός, λοιπόν, ὁ ἀτυχὸς αὐτὸς Βασιλεὺς τῶν Θεβῶν. Δὲν εἶναι εὐκολο νὰ γίνῃ ἀπὸ ἑαυτοῦ σου, τυφλός. Δὲν εἶναι εὐκολο, νὰ πάσῃ τὸ ραβδί καὶ νὰ ἐγκαταλείψῃς, τὸ παλάτι σου, χωρὶς φῶς ματιῶν, ζητιάνος, ἀνάμμοστος ἀνθρώπος. Ὁ γένος τοῦ πατέρα του Λαίου, αἰμομύκτης μὲ τὴν μητέρα του Ἰσκάστη. Ναι, ἀλλὰ ἀκούσιος. Ἔνα μαριονετακὶ στὰ χεῖρα τῆς μοίρας του, πού ἐπαίξει, τόσο σκληρὸ παινίδι μαζὶ του. Ἀπὸ βρέφος στὴν κούνια τοῦ παλατιοῦ, στέκει κατατρεγμένος. Ἡ μοῖρα ἀρχιζει νὰ κλέβῃ τὴν τραγικὴν του ἰσότητα. Γεννημένος μὲ πρινομένα τὰ πό-

δια προκαλεῖ τὴ δυσφορία ἀκόμα καὶ τῶν γονέων του, πού ἀποφασίζουν νὰ τὸ ἐγκαταλείψουν στὸ θυνό, πιότερο ἀπὸ φόβον τῶν χρησμάτων. «Μεγάλῃ κατάρα αὐτὴ ἡ φάρα τῶν μάντιδων, λέγει ὁ Ἄγαμέμνων στὴν «Ἰφιγένεια ἐν Αὐλίδι». Καὶ δὲν εἶχε ἄδικο. Ἡ Ἰφιγένεια δὲν θά ἐφθανε, ὡς τὸ θυμὸ τῆς σφαγῆς καὶ ὁ Οἰδίπους δὲν θά πετιόταν στὴς ἐρμιές γιὰ ν' ἀκολουθήσῃ τὴν τραγικὴν του μοῖρα.

Εἰς τί ὅμως φταίει ὁ Οἰδίπους, αὐτός, ὡς ἄτομο, ἂν ἡ μοῖρα του τὸν παρέσυρε σ' αὐτὴ τὴν φοβερὴ τραγωδία; Ποίος μπόρεσε νὰ φαντασθῆ πῶς ὁ γεροντάκος τοῦ ἀμαζίου, πού τὸν σκότωσε ἦταν ὁ πατέρας του, μιά κι' δὲν ἐγνώριζε ποτὲ πατέρα, ἢ καλύτερα, ἐφ' ὅσον πατέρα πῖστευε αὐτόν, πού τὸν μεγάλωσε; Ὁ χρησμός τὸ εἶχε πῆ καθαρῶτατα: «Εἶσαι καταδικασμένος νὰ σκοτώσῃς τὸν πατέρα σου καὶ νὰ γίνῃς ἀνδρας τῆς μητέρας σου. Καὶ νὰ κἀνῃς μαζὶ πῆ καὶ παιδιά». Ἐμπρὸς σ' αὐτὴν τὴν φοβερὴν χρῆσι, ὁ εὐαινεῖος τος, κι' ἐνὰρετος Οἰδίπους ἀποφασίζει, μὲ λύπη του μεγάλη, νὰ ἐγκαταλείψῃ τοὺς «γονεῖς» του. Τοὺς ἀποχωρίζεται γιὰ νὰ σωθῆ ἀπὸ τὸ πεπρωμένο του. Ἀλλὰ σὴνεται κανεὶς ἀπ' αὐτό; Εἶναι ἀνάγκη νὰ γίνου ἀπὸ πού προστάξῃ ἡ μοῖρα. Κι' αὐτὴ προστάζει νὰ πάρῃ ὁ Οἰδίπους τὴ δημοσίαν, γιὰ νὰ ἀναντήσῃ καὶ νὰ σκοτώσῃ τὸν πατέρα του καὶ νὰ ζῆσῃ μὲ τὴ μάννα του. Καὶ νὰ γεννῆ θοῦν τρία παιδιὰ, πού τὰ σὺ νώδευε, ὡς τὸ τέλος τους ἡ φοβερὴν κατάρα τῶν γονιῶν τῶν. Ἀλλὰ, ἐπάνω ἀπ' ἄλλὰ αὐτὰ στέκει ἡ τραγικὴ μορφή τοῦ Οἰδίπου. Εἶναι τὸ θῦμα αὐτῆς τῆς μοιραίας τραγικίας. Ἄθελος ἐγκληματίας. Τιμωρὸς τοῦ ἑαυτοῦ του, ὡς τὴ στιγμὴ τοῦ θανάτου του. Μπορεῖ κανεὶς νὰ καταδικάσῃ αὐτόν τὸν πονεμένο, τὸν δυστυχισμένο; Ναι, ποίος ὑπῆρ-



ξε ὁ Οἰδίπους. Αὐτός πού ἐσκότωσε τὸ μαρτύριό του, ὁ ἴδιος θελητὰ τὴν αὐτοτιμωρία του, γιὰ ἕνα ἐγκλημα, πού δὲν τὸ ἔκανε ἠθελημένα. Αὐτὸς δὲν προσάθεσε νὰ ἀνακαλύψῃ τὸν δολοφόνου τοῦ γεροντάκου, κι' αὐτὸς δὲν ἀπεκάλυψε τὸν ἑαυτό του, μὲ τὴ μικρὴν τοῦ Ἀντιγόνη. Ἀποφασίζει νὰ ταλαιπωρήσῃ, νὰ καταπονέσῃ τὸν ἑαυτό του. Μορφή πού ζητᾷ τὴ συγγνώμη, τὸ ἔλεος. Δὲν μπορεῖ νὰ τὸν περιφρονώσῃς, νὰ τὸν μισήσῃς. Βλέπεις πῶς εἶναι ὁ ἄθλιος καὶ συμπονεῖς γιὰ τὴν περιπέτειά του. Σέρνει τὰ κουρέλια του καὶ τὴν τασκιομένη βαρεῖα ψυχὴ του κι' ἀναζητᾷ τὸν τόπον, πού ἡ τύχη ἔταξε, γιὰ ἐξαγνισμό του.

Ἡ τέλεια ἀπόδοσις τοῦ πάσχοντος ἀνθρώπου, ἀφῆσε, στὴ μνήμη μας ἕνα Οἰδίπου ἀνθρώπου κι' ὄχι θρύλου. Ἡ Ἄννα Ραυτοπούλου, σὴν Ἰσκάστη, ἀπέδωσε μὲ τραγικότητα ὅλες τῆς ψυχικῆς μεταπτώσεις τῆς μάννας καὶ γυναίκας, ἐμπρὸς στὴν φοβερὴ ἀποκάλυψη τῆς ἀλήθειας. Ἐπιθλητικότητάτος σὸ σπῆσιμο τοῦ Τειρεσία, ὁ Θῶνος Τζενεράλης. Πειστικώτατος Κρέων, ὁ Ἥλιος Σταματίου. Καλὴ παρουσία ὁ Ἀλέκος Πέτσος, ὡς Ἱερέας. Ἐντυπωσιακὸς Ἄγγελος ὁ Διονύσιος Καλός. Ὅλοι οἱ ἄλλοι συνέβαλον φιλότιμα στὸ νὰ παρουσιασθῆ ἡ ἕνα λαμπρὸ σὺ νολο, ἕνα ἀπὸ τὰ πῶς ζεστά, τὰ πῶς συναρπαστικὰ ἔργα τῆς ἀρχαίας τραγωδίας. Ἡ Ἄγαπη Εὐαγγελιστὴ ἔκανε καλὴ ἐργασία. Ὁ χορὸς γραφικὸς, κινήθηκε, χωρὶς νὰ κουράσῃ. Ἡ καθαρὴ μετάφρασις τοῦ ἀλφειομένου ὅπου Πολίτη, δημιουργήσῃ βαρμασσοκοσμητικὸ κλίμα, ἐκπνευσμένα, τὰ Κώστα Δημητριάδου καὶ ἐνομούσῃς καλλιτεχνικῶς. Μία ὁμοεικὴ μουσικὴ δόθησις τὰ χορικά.

Μιά ἀλφειομένη παράστασις. Ὁ Θῶνος Κωτσόπουλος, σὴν σκηνοθέτης, ἔδωσε λαμπρὴ γραμμὴ ἐρμηνείας καὶ θέσεως τοῦ ἔργου. Ὡς Οἰδίπους, υπεβύθη μὲ εὐλιχνεῖα καὶ ἀνεση, τὴν τραγικὴν μορφή τοῦ πονεμένου καὶ ἀτυχῶς ἀνθρώπου, τοῦ Οἰδίπου. Ὁ δραματικὸς παλμός,

# Ζωηρότατον τὸ ἐνδιαφέρον διὰ τὸν Οἰδίποδα Τύραννο

## Ο ΝΕΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Ὁ νέος τρόπος παρουσιάσεως τῆς τραγωδίας «Οἰδίπους Τύραννος» ἀπὸ τὸ Κρατικὸν Θεάτρον Βορείου Ἑλλάδος κατὰ σκηνοθεσίαν τοῦ κ. Θάνου Κωτσοπούλου, μὲ σκηνικὰ — κοστούμια τοῦ Θεσσαλονικέως νέου σκηνογράφου Κώστα Δημητριάδη μὲ μουσικὴν τοῦ Σόλωνος Μιχαηλίδη καὶ χορογραφίας τῆς κ. Ἀγάπης Εὐαγγελίδη, προκαλεῖ τὸ ζωηρὸν ἐνδιαφέρον τόσο τοῦ καλλιτεχνικοῦ κόσμου, ὅσον καὶ τοῦ εὐρυτέρου θεατρικοῦ κοινοῦ. Ἡ ἐρμηνεία τῆς τραγωδίας τοῦ Σοφοκλέους κατὰ τρόπον ὥστε τὸ μῆνυμά της νὰ γίνεται προσιτὸν εἰς τὸν σύγχρονον θεατῆν, παρουσιάζει καὶ τοῦτο τὸ χαρακτηριστικὸν κοπῆ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Θάνου Κωτσοπούλου: Ὁ χορὸς ἀπαρτίζεται ἀπὸ δοκίμους ἠθο-

ποιούς, οἱ ὅποιοι μὲ τὴν ὑποκριτικὴν τῶν τέχνην ἀξιοποιοῦν τὴν ἐνυπάρχουσαν δύναμιν τῶν χορικῶν καὶ φέρου, τὸ κοινὸν ἐγγύτερον εἰς τὸ σύνολον τῆς τραγωδίας καὶ εἰς τὸν βαθύτερον προβληματισμὸν τῆς.

Εἰς τὴν διανομὴν τοῦ «Οἰδίποδος» ἐκτὸς τοῦ Θάνου Κωτσοπούλου, ὁ ὅποιος ἐρμηνεύει τὸν ἐπάνυμον ῥόλον μετέχου, ἡ Ἄννα Ραφτοπούλου (Ἰοκάστη), Ἀνδρέας Σταματίου (Κρέων), Ἀνδρέας Ζησιμάτος (Ἐσάγγελος), Θάνος Τζενεράλης (Τειρεσίας), Ἀλέκος Πέτσος (Ἰερεὺς), καθὼς καὶ ἄλλα γνήσια στελέχη τοῦ ΚΘΒΕ.

Εἰσιτήρια διὰ τὴν ἐπίσημον πρώτην, ἡ ὅποια θὰ δοθῇ τὸ Σάββατον 20 Ἰουλίου ὡς καὶ διὰ τὰς λοιπὰς πα-



Ὁ κορυφαῖος τῶν Ἑλλήνων τραγωδῶν ΘΑΝΟΣ ΚΩΤΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΕΙΣ ΤΗΝ 4ην

ραστάσεις διατίθενται εἰς Καβάλαν καὶ Δράμον καθημερινῶς ἀπὸ 10—1 καὶ 6—10 μ.μ. εἰς τὰ γνωστὰ ταμεῖα πωλήσεως εἰσιτηρίων. Τὰ εἰδικὰ ἀγροτικὰ εἰσιτήρια μὲ μειωμένην τιμὴν θὰ διατεθοῦν ἀποκλειστικῶς μὲσω τῶν Κοινοτήτων, εἰς τὰς ὁποίας ἐκδηλοῦται ἤδη ζωηρὸν τὸ ἐνδιαφέρον τῶν κατοίκων.



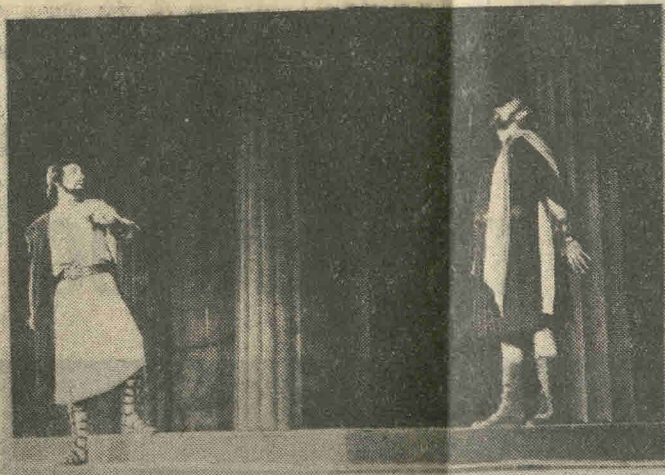
# «Οΐδίπους τύραννος» από τὸ ΚΘΒΕ

Τὸ προσεχές Σαββατοκύριακο θὰ ἐμφανισθῆ στὸ Ὡδεῖο Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ καὶ στὰ πλαίσια τοῦ «Φεστιβάλ Ἀθηνῶν» τὸ Κρατικὸ Θέατρο Βορείου Ἑλλάδος μὲ τὴν τραγωδία τοῦ Σοφοκλῆ «Οΐδίπους Τύραννος». Τὸ ἔργο ἀνεβαίνει σὲ σκηνοθεσία Θάνου Κωτσόπουλου, ὁ ὁποῖος ἐρμηνεύει καὶ τὸν ἐπώνυμο ρόλο, μετάφρασι Φώτου Πολίτη, σκηνικὰ - κοστούμια Κώστα Δημητριάδη, μουσικὴ Σόλωνα Μιχαηλίδη καὶ χορογραφίες Ἀγάπης Εὐαγγελίδη.

Στὴν διανομὴ συμμετέχουν περὶ τοὺς 50 καλλιτέχνες. Ἐν τῷ μεταξὺ, τὸ Κ.Θ.Β.Ε. παρουσίασε χθὲς στὰ Ἰωάννινα τὸ κρητικὸ θρησκευτικὸ μυστήριον ἢ «Θυσία τοῦ Ἀβραάμ» σὲ σκηνοθεσία Θάνου Κωτσόπουλου, σκηνικὰ - κοστούμια Κλ. Κλώνη καὶ μουσικὴ Νίκου Μαμαγκάκη. Στὴν ἑξῆς, Ἄλεκος Πέτσος, Νικήτας νικὰ - κοστούμια Κλ. Κλώνη καὶ μουσικὴ Νίκου Μαμαγκάκη. Στὴν διανομὴ ἔλαβαν μέρος οἱ: Θάνος Κωτσόπουλος, Ἄννα Ραυτοπούλου, Ἄλεκος Λέτσος, Νικήτας Τσακίρογλου, Μιράντα Οἰκονομίδου, Σούλα Δημητρίου, Διονύσης Καλὸς καὶ Σμάρω Γαϊτανίδου.

# Η ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

## ΦΙΛΙΠΠΟΙ ΣΗΜΕΡΑ - ΘΑΣΟΣ ΑΥΡΙΟ ΜΕ «ΟΙΔΙΠΟΔΑ ΤΥΡΑΝΝΟ» ΑΠΟ ΤΟ ΚΡΑΤΙΚΟ



Ο ΘΑΝΟΣ ΚΩΤΣΟΠΟΥΛΟΣ ΚΑΙ Ο ΑΝΔΡΕΑΣ ΖΗΣΙΜΑΤΟΣ ΣΕ ΜΙΑ ΣΚΗΝΗ ΤΗΣ ΤΡΑΓΩΔΙΑΣ ΤΟΥ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ «ΟΙΔΙΠΟΥΣ ΤΥΡΑΝΝΟΣ» ΠΟΥ ΕΠΑΝΑΛΑΜΒΑΝΕΤΑΙ ΣΗΜΕΡΑ ΑΠΟ ΤΟ Κ.Θ. Β.Ε. ΣΤΟΥΣ ΦΙΛΙΠΠΟΥΣ.

ΜΕ ΤΟΝ «Οιδίποδα Τύραννο» του Σοφοκλέους, συνεχίζεται για δεύτερο Σαββατοκύριακο το Φεστιβάλ Φιλίππων — Θάσου, το ὄγδοο κατά σειράν πού ὀργανώνει τό Κρατικό Θέατρον Βορείου Ἑλλάδος.

ΣΥΜΦΩΝΑ μέ τό πρόγραμμα τῶν παραστάσεων ὁ «Οιδίπους», θά παιχθῆ σήμερα στούς Φιλίππους καί αὔριο στήν Θάσο, στό ωραιότατο ἀρχαίو θέατρο τοῦ Λιμένος.

Η ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ εἶναι τοῦ Θάνου Κωτσόπουλου (ἐρηγενεῖ καί τόν ἐπώνυμο ρόλο), τό σκηρικό καί τά κοστούμια τοῦ Κώστα Δημητριάδη, ἡ μουσική τοῦ Στέλ. Μιχαηλίδη, οἱ χορογραφίες τῆς Ἀγάτης Εὐαγγελίδη καί ἡ μουσική διδασκαλία τοῦ χοροῦ τοῦ Τάσον Παπαῖ.

Μέ ζωηρὸ ἐνδιαφέρον ἀναμένεται ἡ σημερινὴ «πρώ-  
τη» τῆς τραγωδίας τοῦ Σοφοκλέους «Οἰδίπους Τύραννος»  
ἡ ὁποία δίδεται στὰ πλαίσια τοῦ Φεστιβάλ Φιλίππων — Θά-  
σου ἀπὸ τὸ Κρατικὸν Θέατρον Βορείου Ἑλλάδος.

Ἡ ὑπέροχη αὐτὴ τραγωδία τοῦ Σοφοκλέους ἡ ὁποία  
χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὸν Σκηνοθέτη Θάνο Κωτσόπουλο ὡς  
τὸ τελειότερο ἔργο τῶν αἰῶνων, προβλέπεται ὅτι θὰ συγκεν-  
τρώσῃ μεγάλο ἀριθμὸ θεατῶν διότι καθὼς πληροφοροῦμεθα  
πολλές ἐκδρομὲς προγραμματίζονται ἀπὸ τὶς πόλεις τῆς Βο-  
ρείου Ἑλλάδος.

Στὴν σημερινὴ πρώτη ἐκλήθησαν νὰ παραστοῦν οἱ  
ἐπίσημοι, πνευματικοὶ καὶ καλλιτεχνικοὶ παράγοντες τῆς  
Θεσσαλονίκης, Καβάλας καὶ Δράμας καὶ λοιπῶν πόλεων  
τῆς Βορείου Ἑλλάδος.

Ὡς γνωστόν, ἡ Σοφοκλείος αὐτὴ τραγωδία θὰ διδα-  
χθῇ κατὰ μετάφραση Φώτου Πολίτη, σκηνοθεσία Θάνου  
Κωτσόπουλου, ὁ ὁποῖος ἐρμηνεύει καὶ τὸν κεντρικὸ ρόλο,  
σκηνικὰ καὶ ἐνδυμασίες Κώστα Δημητριάδη, μουσικὴ Σό-  
λωνος Μιχαηλίδη, χορογραφίες Ἀγάπης Εὐαγγελίδη, διδα-  
σκαλία χοροῦ Τάσου Παπᾶ.

Στὴν διανομὴ συμμετέχουν πλέον τῶν 50 καλλιτε-  
χνῶν.

# 'Ο «Οιδίπους Τύραννος» από τὸ Κρατ. Θέατρον Β.Ε.

ΤΟΥ Κ. ΜΠΑΜΠΗ Δ. ΚΛΑΡΑ

Ἀναδημοσιεύομεν ἀπὸ Ἀθηναϊκὴν συνάδελφον ἃ πόσπασμα κριτικῆς τοῦ γνωστοῦ τεχνοκρίτη κ. Μπάμπη Κλάρα λόγω τῆς βαρύτητος πού ἔχει ἡ γνώμη του ἀναφορικῶς μέ τὴν ἐρμηνεία τῆς Σοφόκλειας τραγωδίας πού παρουσίασε τὸ ΚΘΒΕ καί εἰς τὸ Φεστιβάλ Ἀθηνῶν:

Τὴν οὐσία καὶ τὴν ὁμορφιά τῆς Σοφόκλειας τραγωδίας τοῦ «Οιδίποδα Τυράννου» πού ἔδωκε τὸ Κρατικὸ Θέατρο Βορείου Ἑλλάδος δὲν τὴν πρόδωσε. Ἀντίθετα, τὴν ἀνάδειξε,

Μπορεῖ σὲ μερικοὺς νὰ φάνηκε κάπως ὑποτονικὴ ἢ ἀπόδοσι τῆς Ἰοκάστης κατὰ τὸ φρικτὸ τῆς ξύπνημα στὴν ἀματριχιστικὴ πραγματικότητα. Ἴσως νὰ ἦταν περὶ συγκρατημένους στὴν ἔκρηξι τῆς ὀργῆς του κι' ὁ Τειρεσίας, ὅταν ἀκούη τὶς φοβερὲς βρισιῆς τοῦ Οιδίποδα. Ὅποιος ὅμως ξεχάσει τὶς γοερὲς κραυγῆς πού ἦταν συνηθισμένος ν' ἀκούη, θὰ δῆ ὅτι ἡ μετρημένη αὐτὴ ἔκφρασι, ἦταν μέσα στὸ πνεῦμα τῆς φυσικότητος, πού χαρακτηρίζει τὴν ὅλη παράστασι. Γιατὶ ὁ Θᾶνος Κωτσόπουλος ὡς σκηνοθέτης, αὐτὸ φαίνεται θέλησε καὶ πέτυχε: μιὰ φυσικὴ ἀπόδοσι, πού νὰ μὴ ξενίζει καὶ νὰ πείθῃ τὸν θεατῆ, γιὰ ὅσα λένε καὶ πράττουν οἱ ἥρωες τῆς τραγωδίας, ὡς ἄρχοντες καὶ λαὸς ὡς συγγενεῖς καὶ ὡς ἄνθρωποι. Ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος. Ὡς ἄτομα καὶ ὡς σύνολο. Ὡς παρουσίαι καὶ ὡς λόγος. Κι' ὅλα ἐναρμονισμένα νὰ βοήθησαν, σ' αὐτὸ. Ἡ

καὶ ἄλλες ὑπερφορτώσεις. Ὁ χορὸς, μέ τὴ διδαχὴ τῆς Ἀγάπης Εὐαγγελίδη, νὰ ξετυλίγεται καὶ ἀναπτύσσεται μέσα στὸ πνεῦμα τοῦ σκηνοθέτη μέ φυσικότητα λόγου καὶ φυσικὴ κίνησι, νὰ μιλᾷ, τὰ πρόσωπα καὶ νὰ φανερώνουν τὴν ἀτομικὴ παρουσία, ν' ἀντιμιλοῦν ὅπου χρειάζεται καὶ τὰ ἡμιχόρια γιὰ νὰ δίνουν τὴν ἔννοια τοῦ συνόλου, νὰ μὴν χάνης ποτέ τὸν λόγο ἀκόμα καὶ σ' αὐτὸ τὸ ὁμαδικὸ βακχικὸ ξέσπασμα. Οἱ ἠθοποιοί: Ὁ Ἀλέκος Πέτσος ὡς Ἰερέας καὶ ὁ Ἡλίας Σταματίου ὡς Κρέων μέ τὸ μέτρο τῆς πειστικῆς ἡρεμίας. Ὁ Θᾶνος Τζεβεράλης ὡς Τειρεσίας καὶ ἡ Ἄννα Ραυτοπούλου ὡς Ἰοκάστη ἐπιβλητικὲς παρουσίαι. Ὁ Διονύσης Καλὸς λαμπρὸς ὡς Ἄγγελος καὶ ὁ Ἄνδρῆς Ζησιμάτος ἀναδουητικὸς ὡς Ἐξάγγελος. Ὁ Νικήτας Τσακίρογλου ὡς θεράπων τοῦ Λαῖου, οἱ Βασίλης Γκόπης, Γιάννης Κάσδαγλης, Κώστας Ματσάκας ὡς κοουφαῖοι. Πρόσωπα μέ ἔκφρασι, πού ἀποδεικνύει ὅτι τὰ ἀρχαῖα μονοκόμματα καὶ ἀνάλλαγα προσωπεῖα, περιτεύου, σήμερα, πού τὰ σύγχρονα τεχνικὰ μέσα ἐπιτρέπουν τὴν ἐκφραστικὴ διαμόρφωσι τῶν φυσικῶν προσώ



Ὁ Θᾶνος Κωτσόπουλος καὶ ἡ Ἄννα Ραυτοπούλου σὲ μιὰ χαρακτηριστικὴ σκηνή.

μετάφρασι τοῦ ἀξέχαστου Φώτου Πολίτη, στρωτῆ, χωρὶς ἀνοικτεῖς ἐπιτηδεύσεις, Τὸ κάπως βαρὺ — στὸν πυλῶνα μέ τὸ πολὺ σκοτεινὸ βάθος — σκηρικὸ τοῦ Κώστα Δημητριάδη, λιτό. Καὶ οἱ ἐνδυμασίαι καλές. Ἡ μουσικὴ τοῦ Σόλων Μιχαηλίδη, ἐξοχὴ στὴν εἰσαγωγικὴ ὕμνωδια — ἀλήθεια, ἀπὸ ποῦ ἦταν παρμένοι τὰ λόγια; παρὰ τὶς καλὰ διασκευασμένες ἀπὸ τὸν Τάσο Παππά ὠραῖες φωνές, δὲν ἀκούγονταν καθόλου. Μὲ πνοὴ καὶ στὴν τειριαστὴ μελωδία τοῦ ἀυλοῦ. Ὑπόδειγμα γιὰ διακριτικὴ μουσικὴ τοῦ λόγου ὑποβολή, στὸ πνεῦμα τῆς ἀρχαίας ἀπλότητος, χωρὶς τὶς μεταγενέστερες βαρβαρικὲς, πρὸς ζῆμια τοῦ λόγου, μουσικὲς

των. Πάνω, τέλος, ἀπ' ὅλους ὁ ἴδιος ὁ σκηνοθέτης ὡς Οιδίποδας μέ τὶς τραγικὲς ἐναλλαγῆς καὶ τὶς δραματικὲς ἀποχρώσεις, πού ἔφθασαν ὡς τὸ συγκινησιακὸ ἄκρο κατὰ τὴν τραγικὴν ἔξοδό του ἀπὸ τὴν ὀρχήστρα.

Μπορεῖ ἡ παράστασι αὐτὴ νὰ μὴν εἶχε τίποτα τὸ «ἀστραφτερὸ», τὸ «γοερὸ», τὸ «ἐντυπωσιακὸ». Εἶχε ὅμως συνοχή, ὁμοιογένεια, φυσικότητα. Ἐπειθε καὶ δὲν, κούραζε. Εἶχε τραγικότητα καὶ ἔδινε συγκίνησι. Ἦταν μιὰ παράστασι συνόλου. Θαυμάσια ἐπιτυχημένη. Ἄξι πολλῆς προσοχῆς. Καὶ κάθε ἐπαίνου στοὺς συντελεστὲς τῆς. Μπράβο στὸ Κρατικὸ Θέατρο Βορείου Ἑλλάδος.

Stignani, Franco Calabrese,  
Luigi Alva, orchestra dalla  
Piccolo Scala din Milano,  
dirijor Nino Sanzogno).

(In pauză : Buletin de știri).

22.00 Triptic simfonic și Con-  
certino pentru vioară și or-  
chestră de Carmen Petra-  
Basacopol.

22.30 Dezbateri culturale.

**D**imensiunea patriotică a  
culturii românești. Partici-  
pă : Demostene Botez,  
Doru Popovici, Pop Si-  
mion.

22.50 Trei din cele mai fru-  
moase melodii ale lui Ion  
Vasilescu.

23.00 Buletin de știri.

23.05 Din creația simfonică a  
compozitorilor greci : Solon  
Mihailidis, Antiohos Evan-  
ghelatos, Menelaos Palan-  
tios.

0.15 Sonatina pentru vioară și  
pian de Paul Constantines-  
cu ; Sonata nr. 2 pentru pian  
de Bogdan Moroianu.

0.55—1.00 Buletin de știri.